

Samen op bezoek

Een onderzoek naar uitbreiding van betrokkenheid tussen ouders en school middels een kleinschalig project.

Marien van Huuksloot-Kramp

Studentnummer: 2128409

Opleiding: Gespecialiseerde Leraar Praktijkonderwijs/ LWOO

Begeleidster: Wilma Klabbers

Mei 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Inleiding	6
Hoofdstuk 1 De aanleiding en probleemstelling	8
1.1 Inleiding	8
1.2 Rotterdams beleid t.a.v. ouderbetrokkenheid	8
1.3 Schoolbeleid t.a.v. ouderbetrokkenheid	9
1.4 De huidige situatie ten aanzien van ouderbetrokkenheid op school	9
1.4.1 De zelfscan	9
1.4.2 De schriftelijke vragenlijst	10
1.5 Ouderbetrokkenheid in de praktijk	10
1.6 Het onderzoek	11
Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Wat is ouderbetrokkenheid, het begrippenkader	13
2.3 Waarom ouderbetrokkenheid?	14
2.4 Motieven voor ouderbetrokkenheid	15
2.5 Obstakels voor ouders	16
2.6 Modellen van ouderbetrokkenheid	17
2.7 De opbouw van het partnerschap	17
2.8 Aanpak ontwikkeling ouderbetrokkenheid	19
2.9 Hoe staat Nederland ervoor ten aanzien van ouderbetrokkenheid?	19
2.10 Samenvatting	20
Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie	21
3.1 Inleiding	21
3.2 De onderzoeksvorm	21
3.3 Ethiek	21
3.4 Het vooronderzoek / beschrijving van de huidige situatie	22
3.4.1 De zelfscan	22
3.4.2 De schriftelijke vragenlijst	22
3.5 Het onderzoek	23
3.5.1 De kennismakingsavond	23
3.5.2 De huisbezoeken	24
3.5.3 De ouderavond	24
3.5.4 De maaltijd	25
3.5.5 De Turkse werkgroep	26
3.5.6 Ouders op afroep	26
3.5.7 De interculturele markt	26
3.6 Samenvatting	26
Hoofdstuk 4 Data analyse en resultaten.	29
4.1 Inleiding	29
4.2 De zelfscan	29
4.3 De schriftelijke vragenlijst	29
4.4 De kennismakingsavond	30
4.5 De huisbezoeken	31
4.6 De ouderavond	33
4.7 De maaltijd	37
4.8 De Turkse Werkgroep.	39
4.9 Ouders op Afroep	40

4.10 De interculturele markt	40
4.11 Overzichtstabel.....	43
Hoofdstuk 5 Conclusies	44
5.1 De inleiding.....	44
5.2 De schriftelijke vragenlijst.....	44
5.3 De kennismakingsavond	45
5.4 De huisbezoeken.....	45
5.5 De ouderavond.....	46
5.6 De maaltijd	46
5.7 De Turkse werkgroep	47
5.8 Ouders op afroep	47
5.9 De interculturele markt	48
5.10 Hoofdconclusies met betrekking tot de onderzoeksvragen	48
Hoofdstuk 6 Evaluatie en onderzoeksreflectie.....	51
6.1 Inleiding.....	51
6.2 Evaluatie op het product.....	51
6.3 Evaluatie op het proces.....	51
6.4 Reflectie	52
6.4.1 Stap 1: Wat is er gebeurd?.....	52
6.4.2 Stap 2: Wat wil ik veranderen?.....	53
6.4.3. Mijn voornemen.....	53
Literatuurlijst en bronvermelding.....	55
Bijlage 1a Zelfscan docent (De Vries, 2007)	59
Bijlage 1b Zelfscan kernteamleider (De Vries, 2007)	60
Bijlage 1c Zelfscan ondersteunend onderwijspersoneel (De Vries, 2007).....	61
Bijlage 1d Zelfscan directeur (De Vries, 2007)	62
Bijlage 1e Zelfscan willekeurige ouder (De Vries, 2007)	63
Bijlage 1f Scorelijst n.a.v. de zelfscans (De Vries, 2007)	64
Bijlage 2a Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 1 docente	65
Bijlage 2b Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 2 docent	67
Bijlage 2c Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 3 administratief medewerkster	69
Bijlage 2d Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 4 docente	71
Bijlage 3 Observatie introductieavond Veenoord	73
Bijlage 4 De huisbezoeken korte verslagen	76
Bijlage 5 Verslag ouderavond door de onderzoekster.....	79
Bijlage 6 Verslag ouderavond: 'Op bezoek'.....	81
Bijlage 7 foto's van het project.....	83

Samenvatting

In dit praktijkonderzoek wordt onderzocht of het mogelijk is de betrokkenheid tussen ouders en school uit te breiden door de ouders te betrekken bij het project 'Op bezoek' dat al enige jaren wordt uitgevoerd in de klas. De betrokkenheid van ouders bij het onderwijs aan hun kind wordt algemeen gezien als zeer belangrijk (PJ Partners, 2002). Op de school is hiervan nauwelijks sprake. Middels een zelfscan van De Vries (2007) is onderzocht in welke fase de school zich bevindt. De school mag zich informatie- en structuurgericht noemen. De verbinding tussen ouders en school is van vitale betekenis voor het functioneren van het kind (Mulligen, 2001). Goede contacten tussen school, ouders en leerlingen werken door in de kwaliteit van de school en voor zorgleerlingen, de groep leerlingen die de school bedient, is dit nog extra belangrijk (Blok, 2009). Er zijn drie motieven voor ouderbetrokkenheid namelijk een pedagogisch-, een politiek- en een onderwijstechnisch motief (De Jong, 2002). Voor ouders is het belangrijk dat de school zich open opstelt, met name voor ouders met een niet-Nederlandse achtergrond (Van der Valk, 2008). Verschil in communicatiestijl kan een bron zijn van wederzijds onbegrip (Warman, 2008), daarom was het prettig tijdens het project samen te kunnen werken met de oudercontactpersonen van Reflex. In wederzijdse betrokkenheid zijn drie lijnen te onderscheiden: kindbetrokkenheid van de ouders, schoolbetrokkenheid van de ouders en gezinsbetrokkenheid van de school. Het gaat hierbij om vier vormen: meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen, afgekort de vier M's (De Wit, 2008). Deze functies dienen als structuur voor het onderzoek. De tijdens het project uitgevoerde activiteiten worden weergegeven in de tabel van betrokkenheid van De Wit (2008) om zo tot een overzichtelijke weergave te komen van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de functies die aan de orde zijn gekomen. Bij het ontstaan van een educatief partnerschap vallen drie stadia te onderscheiden namelijk: het voortraject, het hoofdtraject en het natraject (De Wit, 2008). Deze stadia hebben de opbouw van dit onderzoek geïnspireerd. Tijdens het voortraject zijn de ouders thuis bezocht en is er een kennismakingsavond georganiseerd. Het ging hierbij om de opbouw van de relatie tussen de school en de ouders en om de belangstelling te wekken voor het project. Tijdens het hoofdtraject werd het project uitgevoerd waarbij de gehouden ouderavond diende als basis van waaruit de ouders

en de school de activiteiten van het project bespraken en aanpasten. In deze fase ging het om de uitbouw en het onderhoud van de contacten. Door de input van de ouders is het project uitgebreid en uitgegroeid met activiteiten waarbij de hele school, tijdens het natraject, betrokken raakte. In dit traject ging het om de afsluiting van het project.

De onderzoeksvraag helpt het project 'Op bezoek' om ouders meer te betrekken bij de school wordt bevestigend beantwoord. Het project heeft meeleven en meehelpen doen uitbreiden en meedenken en meebeslissen door de ouders doen ontstaan. Dit kan een opstap zijn om de ouderbetrokkenheid op de school aan te pakken en door te groeien naar een educatief partnerschap.

Inleiding

De school waar ik werk is een regulier VMBO in Rotterdam Zuid. Ik ben daar clusterdocente van een groep zorgleerlingen. Het clusterdocentschap houdt in dat ik mijn klas vijftien uur in de week les geef. Hierdoor wordt de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs vergemakkelijkt en leer ik de kinderen goed kennen waardoor ik beter in staat ben de leerlingen te begeleiden. Op de school wordt er competentie gericht gewerkt vanuit de belevingswereld van de leerlingen. Veel van deze leerlingen zijn van allochtone afkomst. Vaak zijn het achterstandsleerlingen, kinderen van laagopgeleide ouders. Onze leerlingpopulatie vraagt dus om de grootst mogelijke zorg en aandacht. Hieronder valt ook ouderbetrokkenheid. Van ouderbetrokkenheid is er op school echter nauwelijks sprake. Er zijn wel ouderavonden en incidenteel komen de ouders op school om over hun kinderen te praten. Toch is er geen ouderraad en ook van een medezeggenschapsraad is geen sprake.

De betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kind wordt algemeen gezien als zeer belangrijk en van grote invloed op de onderwijskansen van leerlingen (PJ Partners, 2002). Het grootste deel van de allochtone ouders blijkt echt geïnteresseerd te zijn in het onderwijs dat hun kinderen volgen. Zij geven aan betrokken te zijn bij dat onderwijs en er ook in te willen participeren (Smit e.a., 2005). In de praktijk heb ik gemerkt dat ouders graag willen meewerken op school wanneer hun eigen kind erbij betrokken is en wanneer ze persoonlijk benaderd worden. In mijn onderzoek wil ik gaan proberen via een project dat ik elk jaar uitvoer met de klas, tot meer ouderbetrokkenheid te komen. Het project heet 'Op Bezoek'. Hierin maken de leerlingen kennis met elkaars achtergronden en cultuur. Wellicht kan dit een opstap zijn om de ouderbetrokkenheid bij ons op school aan te pakken en door te groeien naar een educatief partnerschap (De Wit, 2008).

Cees de Wit (2005) maakt een onderscheid tussen vier functies van ouderbetrokkenheid, namelijk: meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen. Ik heb ervoor gekozen deze functies te gebruiken om de ouderbetrokkenheid binnen

mijn onderzoek te structureren en te analyseren. Deze functies kort ik in dit onderzoek regelmatig af; ik spreek dan over de vier M's.

Verschil in communicatiestijl kan een obstakel vormen tussen school en ouders (Warman, 2008). Communicatie is daarmee een belangrijke voorwaarde. Vooral om deze reden was het buitengewoon prettig dat ik dit schooljaar samen kon werken met twee oudercontactpersonen van de stichting Reflex. Deze medewerkers hebben dezelfde culturele achtergronden als een groot deel van onze ouders naast de deskundigheid in het begeleiden van leerlingen in hun context.

In hoofdstuk 1 wordt de aanleiding om dit onderzoek te doen beschreven. Ook komen de huidige situatie en de gewenste situatie aan bod. Verder worden mijn onderzoeksvraag en de deelvragen beschreven. Ook beschrijf ik hoever ik denk te komen met dit onderzoek. In hoofdstuk 2 beschrijf ik de belangrijkste begrippen die te maken hebben met ouderbetrokkenheid en waarom deze betrokkenheid van belang is. In hoofdstuk 3 wordt duidelijk gemaakt hoe het onderzoek is opgebouwd en voor welke onderzoeksvormen is gekozen. Verder wordt er beschreven hoe er aan de gegevens is gekomen en op wat voor manier deze verwerkt zijn. In hoofdstuk 4 volgt er een beschrijving van de data analyse en resultaten. Daarnaast worden de antwoorden op de onderzoeksvragen gegeven. In hoofdstuk 5 trek ik conclusies uit de data-analyse en relateer ik deze aan de literatuur. In hoofdstuk 6 wordt het onderzoek geëvalueerd en beschrijf ik wat dit onderzoek voor mij heeft betekend. Hierna volgen de literatuurlijst en de bijlagen.

Hoofdstuk 1 De aanleiding en probleemstelling

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijf ik de situatie van de school ten aanzien van ouderbetrokkenheid. Eerst vanuit de omgeving waarin de school zich bevindt tot op het niveau van de dagelijkse praktijk. Verder ga ik in op de aanleiding voor mijn onderzoek, mijn onderzoeksvraag en deelvragen en beschrijf ik hoever ik hoop te komen in mijn onderzoek.

1.2 Rotterdams beleid t.a.v. ouderbetrokkenheid

Op 2 maart 2006 heeft de gemeenteraad van Rotterdam het uitvoeringsprogramma van het ROB (Rotterdams Onderwijs Beleid) 2005 - 2010 vastgesteld. In dit uitvoeringsprogramma zijn de doelen voor de tien actiepunten van het ROB voor de periode van 2005 tot 2010 geformuleerd. Onder het actiepunt ouderbetrokkenheid zijn de volgende doelstellingen tot 2010 opgenomen (ROB, 2007):

- Alle scholen voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs hebben in het schoolplan hun ouderbeleid geëxpliciteerd.
- In 2010 zijn alle ouders van Rotterdamse leerlingen actief bij de school betrokken.
- In 2010 vindt op 50% van de VMBO locaties taalactiviteiten met ouders plaats.
- Brede Scholen VO zullen ouders uiterlijk in 2010 betrekken in het activiteiten programma.

Om hieraan te voldoen en om ouderbetrokkenheid op de kaart te zetten werkt de school sinds dit schooljaar samen met de Rotterdamse stichting Reflex. Hun taakgebieden zijn:

1. Schoolloopbaanbegeleiding.
2. Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten (VSV).
3. Het ondersteunen van jongeren in het vinden van stage en werk.
4. Ouderbetrokkenheid en opvoedingsondersteuning.

Via oudercontactpersonen is de stichting actief op school. Aan elke eerste klas is een oudercontactpersoon gekoppeld. De mentor wordt ondersteund in de contacten met de ouders en de begeleiding van de leerlingen.

1.3 Schoolbeleid t.a.v. ouderbetrokkenheid

Dit schooljaar is het de bedoeling dat er naast een al draaiende klankbordgroep voor docenten, een klankbordgroep voor ouders wordt opgericht. Het volgende staat hierover in de schoolgids 2009 / 2010:

Medezeggenschap

In de wet is vastgelegd dat ouders, leerlingen, docenten en ondersteunend personeel invloed moeten kunnen uitoefenen op het beleid van de school.

Daarom is er een klankbordgroep voor docenten. Er wordt ook een klankbordgroep voor ouders opgericht. Hierin kan met de vestigingsdirecteur worden gepraat over de gang van zaken op school. Bijna elk onderwerp kan worden besproken: huiswerk, ouderavonden, veiligheid, schooltijden, de schoolgids, de ouderbijdrage, de missie van de school enzovoort. De school is ook vertegenwoordigd in de medezeggenschapsraad van de divisie. Deze vergaderingen zijn openbaar.

1.4 De huidige situatie ten aanzien van ouderbetrokkenheid op school

Om duidelijk te krijgen hoe de huidige situatie is ten aanzien van ouderbetrokkenheid heb ik een tweetal onderzoeken gedaan namelijk de zelfscan en de schriftelijke vragenlijst.

1.4.1 De zelfscan

Bij het eerste onderzoek is gekeken naar wat voor type school de school is voor ouders naar de indeling van de scholen door de Vries (2007). Hij onderscheidt typen scholen in een cumulatief model namelijk:

- 1 De informatieve school
- 2 De structuurgerichte school
- 3 De relatiegerichte school
- 4 De participatie gerichte school
- 5 De innovatieve school

Middels een zelfscan (bijlage 1) is onderzocht in welke fase de school zich bevindt. Deze is ingevuld door vijf personen, namelijk: de directeur, een docent, een kernteamleider, iemand van het ondersteunende onderwijspersoneel en een ouder. Volgens de score mag de school zich informatieverricht noemen en structuurgericht. Relatiegericht wordt niet gehaald. De school is gericht op het verstrekken van informatie en richt zich ook op het helder vormgeven van duidelijke structuren. Het aandacht geven aan de relatie met de ouders is nog niet zo ontwikkeld en dat kan zeker gezegd worden over de ouderparticipatie. Hiervan is nauwelijks sprake en al helemaal niet van een effectieve participatie (De Vries, 2007).

1.4.2 De schriftelijke vragenlijst

Bij het tweede onderzoek is er een vragenlijst (bijlage 2) gemaakt waarmee de onderzoekster te weten wilde komen hoe de leden van de klankbordgroep voor docenten aankijken tegen de huidige gang van zaken en hoe ze de belangstelling van ouders inschatten ten aanzien van betrokkenheid en hun eigen ideeën hierbij. Hieruit bleek dat de leden van de groep denken dat de ouders alleen geïnteresseerd zijn in hun eigen kind. Ook hadden de respondenten het idee dat de belangstelling op te wekken zou zijn wanneer enthousiaste leraren kleinschalige projecten zouden organiseren. Verder zouden de contacten via de mentor en de leerlingen moeten lopen. Als belemmerende factoren werden de taal en het niet tevreden zijn met het niveau van de leerlingen genoemd. Ook verwaarlozing van de kinderen en desinteresse werden opgemerkt. Deze ideeën passen binnen de structuurgerichte school waarbij er vanuit gegaan wordt dat ouders de vier M's vooral op hun eigen kind toepassen.

1.5 Ouderbetrokkenheid in de praktijk

Een ouderraad en een medezeggenschapsraad zijn er op dit moment niet op de school. Aan het begin van het schooljaar wordt de ouders tijdens een introductieavond gevraagd of zij zitting willen nemen in een van deze twee organen. Ook worden zij hierover aangeschreven maar hierop zijn, ook dit jaar, geen reacties gekomen. De klankbordgroep voor ouders functioneert nog steeds niet. De school is hier niet actief mee bezig geweest. Verder worden de vergaderingen van de medezeggenschapsraad van de divisie niet bezocht.

In de dagelijkse praktijk komen onze ouders wel regelmatig de school in om over hun kinderen te praten. Ook op thema-avonden zie ik behoorlijk wat ouders verschijnen. In mijn werk als mentor spreek ik de ouders van mijn leerlingen regelmatig. Deze mensen zijn, bijna zonder uitzondering, zeer betrokken op hun kinderen. Ook komen ze opdagen om mee te helpen bij projectmaaltijden en feestjes van de klas wanneer ze hiervoor persoonlijk worden benaderd. Een voorbeeld is het project 'Op Bezoek'. Dit wordt al enige jaren uitgevoerd in mijn clusterklassen. Er worden lessen gegeven over de godsdiensten van de leerlingen uit de klas. Ook leren de leerlingen elkaars cultuur en religie beter kennen door op bezoek te gaan bij elkaar thuis, in de wijk en in de verschillende gebedshuizen. Daarbij worden er maaltijden op school gemaakt

door leerlingen uit de verschillende bevolkingsgroepen. Deze maaltijden worden altijd druk bezocht door leerlingen en ouders. Ook de informatieavond voorafgaand aan het project heeft een hoge opkomst. In termen van De Wit (2008) leven de ouders mee en helpen incidenteel mee bij het project. Ouders zijn betrokken op hun kinderen en verder spelen de ouders nauwelijks een rol in de school. Er wordt regelmatig wat georganiseerd *voor* ouders maar is er nauwelijks sprake van zaken *met* ouders. De oudercontactpersonen denken mee over hoe de ouders te benaderen, tolken bij taalproblemen en helpen bij ouder- en thema-avonden. Ook zijn zij actief betrokken bij het project 'Op bezoek'.

1.6 Het onderzoek

De aanleiding voor mijn onderzoek is de geringe ouderbetrokkenheid op school.

Doel van het onderzoek:

Met mijn onderzoek hoop ik te bewerkstelligen dat ouders meer gaan meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen met de school om zo te komen tot een educatief partnerschap (De Wit, 2005). Via het kleinschalige project 'Op bezoek' wil ik hiertoe een eerste aanzet geven.

De onderzoeksvraag en deelvragen:

- Mijn onderzoeksvraag is: Helpt het project 'Op bezoek' om ouders meer te betrekken bij de school?

Deelvragen hierbij zijn:

- Is het mogelijk om via mijn project de eerste twee M's, namelijk meeleven en meehelpen uit te breiden?

- Kan ik hiermee ook de laatste twee M's, namelijk: meedenken en meebeslissen laten ontstaan?

- Kan een dergelijk project ouderbetrokkenheid opleveren voor een schoolbreed project?

Hoe ver denk ik te komen met dit onderzoek?

Ik hoop met mijn onderzoek zover te komen dat ik kan beoordelen of een project als 'Op bezoek' een manier kan zijn om de betrokkenheid van ouders te vergroten. Dit wordt meetbaar door de te kijken in hoeverre de vier M's ingevuld gaan worden tijdens het onderzoek. Ik hoop op een uitbreiding van alle vier de M's en ben met name benieuwd hoe de laatste twee M's gestalte gaan krijgen. Ik hoop dat dit onderzoek er toe bijdraagt dat de school toegroeit naar een strategisch beleid om verder te ontwikkelen naar een participatie en innovatiegerichte school (De Vries, 2007).

Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste begrippen omschreven die te maken hebben met ouderbetrokkenheid. Ook wordt beschreven waarom ouderbetrokkenheid van belang is. Daarnaast komen de motieven voor ouderbetrokkenheid en de eventuele obstakels voor ouders aan bod. Verder worden twee modellen van ouderbetrokkenheid toegelicht en wordt er kort iets verteld over de lijnen van betrokkenheid en de opbouw van een partnerschap. Tenslotte worden de functies van ouderbetrokkenheid onderscheiden en wordt de Nederlandse ouderbetrokkenheid in het algemeen belicht.

2.2 Wat is ouderbetrokkenheid, het begrippenkader

Ouders en school hebben elkaar tijdens de hele schoolperiode, van voorschool tot en met voortgezet onderwijs, nodig: als partners in de opvoeding, als klankbord, in de medezeggenschap op school, als vrijwilliger of 'gewoon' als gesprekspartner (Project Capabel, 2009). Een definitie van ouderbetrokkenheid die kan worden gegeven is: 'Ouderbetrokkenheid is de min of meer natuurlijke verbondenheid van de ouders met hun kinderen en de vanzelfsprekende consequentie daarvan voor opleiding, onderwijs en loopbaan van kinderen. Die vanzelfsprekende consequentie houdt in dat ouders een grote verantwoordelijkheid dragen voor de ontwikkeling van hun kind en dat blijven doen, ook als het kind naar school gaat en grote delen van de dag doorbrengt met anderen dan zichzelf' (Ameerun e.a., 1999, p. 8).

De Wit (2008) geeft de voorkeur aan het begrip educatief partnerschap boven de gebruikelijke ouderbetrokkenheid of ouderparticipatie. Hieronder wordt een wederzijdse betrokkenheid verstaan, van ouders en school teneinde optimale omstandigheden te realiseren voor de ontwikkeling en het leren van kinderen, thuis en op school. Daartoe gaan ze met elkaar in gesprek en werken ze zoveel mogelijk samen. Educatief partnerschap is een doel dat de school hoopt te bereiken door systematisch te gaan werken aan de verankering van dat partnerschap in haar cultuur, haar structuur en haar werkprocessen (De Wit, 2008).

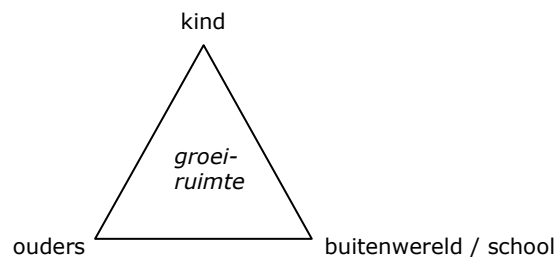
De begrippen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie worden vaak door elkaar gebruikt. Het verschil is dat ouderbetrokkenheid alle dingen betreft, die te maken

hebben met de relatie tussen onderwijs van het kind en ouders. Ouderparticipatie is maar een aspect hiervan. Bij ouderparticipatie gaat het over de ouders die daadwerkelijk actief zijn op de school (Project Capabel, 2009).

2.3 Waarom ouderbetrokkenheid?

De verbinding tussen ouders en kind is van vitale betekenis voor het functioneren van het kind (Mulligen e.a., 2001). Pas als de verantwoordelijkheid van de school en de ouders in elkaars verlengde liggen krijgt een kind de kans zich optimaal te ontwikkelen. De verhoudingen tussen de partijen kunnen weergegeven worden in een driehoek.

Figuur 1: De dynamische driehoek (Mulligen, 2001).

De aandacht voor de context van de leerling is bevorderlijk voor het functioneren van de leerling op school. We spreken in dit verband van contextuele leerlingbegeleiding.

Ouders zijn deskundig wanneer het over hun kind gaat. Wanneer deze kennis door de school wordt benut ontstaat er een win-winsituatie (De Vries, 2007). De kennis van de ouders blijkt uit de volgende zaken: ouders zijn contextdeskundigen van hun kind, ze kennen het hele medische dossier en ze kennen de kansen en bedreigingen van hun kind. De Vries (2007) noemt vier redenen waarom een school zou willen samenwerken met ouders: de ouders beschikken over deskundigheid, gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen levert meestal meer resultaat op. Verder maken sommige ouders een acceptatieproces door, waardoor een opgebouwde band erg belangrijk kan zijn. Tenslotte zit een ouder ook op school al is het in een andere rol dan de leerling.

Uit onderzoek blijkt dat een goede samenwerking tussen ouders en school direct of indirect ten goede komt aan de ontwikkeling van het kind. Goede contacten tussen

school, ouders en leerlingen werken door in de kwaliteit van een school en komen de leerprestaties én de maatschappelijke ontwikkeling van de leerlingen ten goede (Landelijk Platform Allochtone Ouders en Onderwijs, 2008, p. 3). Als die ontwikkeling langs gebruikelijke paden verloopt, hoeft de samenwerking tussen ouders en school niet onder druk komen te staan, maar anders is het als voor een kind specifieke zorg vereist is. Zorgleerlingen vragen om een extra intensief contact tussen ouders en school om opvoeding en onderwijs zo goed mogelijk op elkaar te kunnen afstemmen (Blok, 2009). Al deze zaken pleiten voor inclusief onderwijs omdat de ouders hierin als partners worden gezien (Franke, 2007).

De school bestaat voor 95% uit leerlingen van allochtone afkomst. Deze leerlingen lopen speciale risico's. Ze hebben te maken met de trouw aan hun cultuur en familie en de uitdagingen van het nieuwe land (Mulligen e.a., 2002, p. 134). Schooluitval is onder allochtone leerlingen op VMBO scholen relatief hoog. Een van de manieren om dit tegen te gaan is te bevorderen dat ouders betrokken zijn bij het onderwijs aan hun kinderen (Van der Valk, 2008, p. 9). Zo noemt zij de goede invloed van ouders op de schoolprestaties en de veiligheid op scholen.

2.4 Motieven voor ouderbetrokkenheid

In het 'Handboek voor Ouderbetrokkenheid' (De Jong, 2002) worden drie hoofdmotieven / doelstellingen genoemd voor het belang van ouderbetrokkenheid:

1 Het pedagogische motief

Hiermee wordt de afstemming tussen ouders en school over ieders bijdrage aan de opvoeding bedoeld.

2 Het politiek maatschappelijk motief

Ouderbetrokkenheid heeft invloed op maatschappelijke problemen zoals oververtegenwoordiging van allochtonen in relatief lage opleidingen etcetera. Met het betrekken van ouders bij de school wordt er invloed uitgeoefend op de democratisering van zeggenschapsverhoudingen binnen de school. 'Als bijvoorbeeld de ouderraad een goede vertegenwoordiging is van de schoolpopulatie, levert dit een bijdrage aan de maatschappelijke verhoudingen' (De Jong, 2002, p. 11).

3 Het onderwijstechnische motief

Ouders kunnen op twee manieren een rol spelen in het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs. De taken van het onderwijzende personeel kunnen worden verlicht en

ouders kunnen middels verwachtingen van de prestaties van hun kinderen en de communicatie hierover invloed hebben op de kwaliteit van onderwijs. De Wit (2008) stelt in zijn notitie over 'Ouders als educatieve partner' dat deze motieven niet los staan van elkaar. Activiteiten voor het ene doel kunnen een bijdrage leveren aan de realisering van het andere doel.

2.5 Obstakels voor ouders

Het is belangrijk dat de professionals van een school een open houding aannemen tegenover ouders, met name voor ouders met een niet-Nederlandse achtergrond (Van der Valk, 2008, p. 17). Wanneer deze houding niet aanwezig is kan je spreken van een belemmerende factor. Andere mogelijke belemmeringen zijn de ongelijkwaardige invulling van het contact tussen ouders en de school en het feit dat de ouders door leerkrachten gezien worden als veroorzakers van onderwijsachterstanden. Verder worden docenten vooral door Turkse en Marokkaanse ouders gezien als deskundigen en niet als partners. Ook de sociaal-culturele afstand tussen allochtone ouders en school is vaak groot en de verwachtingen van allochtone ouders zijn vaak stereotiep: zij zouden niet geïnteresseerd zijn te participeren. Soms hebben ouders op de basisschool weinig bemoedigende ervaringen gehad. Het komt ook voor dat een schooladvies wordt ervaren als onrechtvaardig. Tenslotte kunnen taalproblemen, een lage scholingsgraad en onbekendheid met het schoolsysteem belemmerend werken.

Verskil in communicatiestijl kan een bron zijn van wederzijds onbegrip. De directheid van Nederlanders is internationaal bekend. Mensen uit andere culturen ervaren ons vaak als bot. In veel landen is het gebruikelijk eerst een persoonlijk praatje te houden als voorbereiding op het eigenlijke gesprek. Dit vraagt geduld en empathie van onze kant. We kunnen de nieuwkomers helpen door bijvoorbeeld aan het begin van het gesprek te vertellen hoeveel tijd we hebben. Verder kan het helpen wanneer we ons realiseren dat het in onze cultuur gebruikelijk is alles bespreekbaar te maken. Dit is niet voor iedereen de manier en kan contraproductief werken (Warman, 2008).

2.6 Modellen van ouderbetrokkenheid

Er zijn twee modellen van ouderbetrokkenheid te onderscheiden: het communaliteitsmodel en het diversiteitsmodel (Van Es e.a., 2002). Deze modellen kunnen gebruikt worden bij de analyse van de waarde en mogelijkheden van ouderbetrokkenheid. In het communaliteitsmodel verwijst ouderbetrokkenheid naar de wijze waarop de school de kerndoelen probeert te halen. Met name laag opgeleide ouders en allochtone ouders gaan er vanuit dat alle scholen min of meer hetzelfde onderwijsaanbod hebben en vergelijkbare doelen nastreven (Van Es e.a., 2002). De ouderbetrokkenheid uit zich in dit model met name in het meeleven en meehelpen omdat de doelen van het onderwijs niet ter discussie staan en de ouders die hier voor kiezen hier ook geen behoefte aan lijken te hebben. Het diversiteitsmodel gaat er vanuit dat niet iedere school hetzelfde doel nastreeft. In dit model is een goede relatie tussen ouders en school heel belangrijk. De afstemming van de waardenoriëntatie van de school met de waardenoriëntatie van de ouders is van belang en ook de faciliteiten die de school biedt. In dit model is het meedenken en meebeslissen van ouders vanzelfsprekender.

2.7 De opbouw van het partnerschap

Scholen en ouders zijn dus elkaars partners want beide spelen een rol in de opvoeding van kinderen. 'Een partner ben je niet, dat word je' (De Wit, 2008, p. 11). In dit partnerschap vallen drie stadia te onderscheiden: het voortraject, het hoofdtraject en het natraject. Bij het voortraject gaat het om de opbouw van de relatie, bij het hoofdtraject om de uitbouw en het onderhoud. Bij het natraject gaat het om de afbouw van de relatie. In de wederzijdse betrokkenheid zijn drie lijnen te onderscheiden:

Kindbetrokkenheid van de ouders

Het gaat hierbij om de betrokkenheid bij hun kind als leerling. In die kindbetrokkenheid onderscheiden we vier vormen: meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen (cellen 1 tot en met 4 in tabel, figuur 2).

Schoolbetrokkenheid van de ouders.

Hierbij gaat het om de betrokkenheid van ouders bij de groep van hun kind en bij de school als geheel. Ook hierbij worden de volgende vier vormen onderscheiden: meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen (cellen 5 tot en met 8 in tabel, figuur 2).

Gezinsbetrokkenheid van de school.

Aan de orde is hierbij de betrokkenheid van de school bij het kind in diens thuissituatie en bij de ouders. Het gaat hierbij om meeleven, meehelpen en meedenken (cellen 9, 10 en 11 in tabel, figuur 2).

Figuur 2 Tabel van betrokkenheid (De Wit 2008). Ingevuld met voorbeelden uit de praktijk.

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 Interesse tonen voor schoolwerk, vragen naar activiteiten op school, gaan naar ouderavonden etc.	2 Meehelpen tas pakken, huiswerk, spullen kopen en bij activiteiten op school.	3 Meedenken bij huiswerk, meedenken bij opdrachten meedenken bij werkstukken etc.	4 Meebeslissen bij het kiezen van opdrachten, meebeslissen bij het bedenken van opdrachten etc.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 Ouders kunnen deelnemen aan activiteiten en zijn welkom in de klas en op school etc.	6 Ouders helpen mee bij projecten uitstapjes etc.	7 Ouders denken mee over projecten, uitstapjes, inhoud leerstof, gang van zaken op school etc.	8 Ouders beslissen mee over inhoud van projecten, inhoud leerstof, gang van zaken op school etc.
School richting ouders of thuissituatie	9 School leeft mee met ouders wanneer er iets aan de hand is binnen het gezin etc. De school toont belangstelling voor achtergrond gezin.	10 School helpt ouders bij bijvoorbeeld het opstellen van brieven etc. Bovendien is er schoolmaatschappelijk werk. School adviseert bij zaken die ouders doen voor de school.	11 School denkt mee met de ouders over de toekomst van de leerling. En dit gebeurt als de school de mening van de ouders peilt en ze zo over allerlei onderwerpen in de gelegenheid stelt mee te denken.	(12) nvt

Elke activiteit in het onderzoek wordt ingevuld in deze tabel om zo een duidelijk beeld te kunnen vormen van de lijnen van betrokkenheid per activiteit.

In 2005 tekenden een groot aantal onderwijsorganisaties een intentieverklaring (Ministerie van OCW, 2005) waarin de bovenstaande functies van ouderbetrokkenheid worden onderscheiden. Deze functies zijn als basis genomen voor het project 'Op bezoek'. Wat opvalt, is dat de invloed van ouders zich vaak beperkt tot het meeleven met het kind en/of het meehelpen op school. Slechts weinig ouders denken of praten mee, laat staan dat zij meebeslissen (Werkgroep Ouderbetrokkenheid, 2007).

2.8 Aanpak ontwikkeling ouderbetrokkenheid

Om tot structurele ouderbetrokkenheid te komen is een planmatige manier van werken nodig in combinatie met visie (De Jong, 2002). De volgende punten kunnen behulpzaam zijn bij het verder ontwikkelen van het educatief partnerschap:

- Het is belangrijk om een systematische aanpak te hebben.
- Ontwikkel een ouderbeleid en zet dit op papier; zorg voor verankering op hoog niveau en de beschikbaarheid van middelen.
- Zorg bij de organisatie van activiteiten voor een goede planning.
- Leg vanaf de eerste contacten met ouders, dus al bij de open dagen, uit wat ouderbetrokkenheid inhoudt.
- Nodig de ouders vele malen en op meerdere wijzen uit; gebruik hiervoor niet alleen schriftelijke middelen (Van der Valk, 2008).

2.9 Hoe staat Nederland ervoor ten aanzien van ouderbetrokkenheid?

Internationaal gezien loopt Nederland wat betreft het basisonderwijs in de pas. De relatie tussen de Nederlandse scholen en ouders kenmerkt zich door een behoorlijke betrokkenheid en een positieve waardering (Smit e.a., 2006) In het vervolgonderwijs na de basisschool is de omvang van ouderbetrokkenheid kleiner dan in het basisonderwijs. De Onderwijsraad signaleert voor de ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs een participatiegraad van 48% en voor het voortgezet onderwijs een participatiegraad van 7%. Dat de participatie lager is, is begrijpelijk omdat de leerlingen ouder en zelfstandiger zijn, maar het betreft hier wel een erg lage

betrokkenheid (Van der Valk, 2008, p. 9). Landelijk is er dus een zeer lage ouderbetrokkenheid en de school zit daar nog onder. Wanneer er sprake is van activiteiten voor ouders, zoals ouderavonden, dan is de opkomst redelijk hoog. Naar schatting is er dan een opkomst van 70%, wanneer de ouderavond gaat over de leerresultaten van de leerlingen. Van andere activiteiten is er helemaal geen sprake.

2.10 Samenvatting

Ouders en school hebben elkaar nodig. Ouderbetrokkenheid is een vanzelfsprekende consequentie van natuurlijke verbondenheid van ouders met hun kinderen. De Wit (2008) spreekt van een educatief partnerschap, hierbij gaat het om wederzijdse betrokkenheid. Pas als de verantwoordelijkheden van school en ouders in elkaars verlengde liggen kan een kind zich optimaal ontwikkelen (Mulligen e.a, 2001). Er zijn pedagogische-, politiek maatschappelijke- en onderwijstechnische motieven voor ouderbetrokkenheid. Een open houding vanuit de school is belangrijk om tot goede contacten met de ouders te komen; daarnaast kunnen er veel obstakels worden vermeden. Er zijn twee modellen van ouderbetrokkenheid: communaliteitsmodel en het diversiteitsmodel. Verder zijn er drie stadia te onderscheiden bij de opbouw van een educatief partnerschap: voor-, hoofd- en het natraject. De tabel van betrokkenheid van de Wit (2008) laat op een systematische manier de verschillende lijnen van betrokkenheid en de functies hiervan zien.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt duidelijk gemaakt hoe het onderzoek is opgebouwd en welke onderzoeksvormen zijn gekozen. Verder wordt er beschreven hoe er aan de gegevens is gekomen en wie er bij betrokken waren. De triangulatie komt aan de orde en wordt er verteld over de manier waarop de data wordt geanalyseerd.

3.2 De onderzoeksvorm

Het onderzoek dat is uitgevoerd is in 'Op Bezoek' is een praktijkonderzoek. Het gaat namelijk om het verbeteren van de praktijk op school. Dit in de vorm van een quasi-experiment omdat een controlegroep ontbreekt (Harinck, 2008). De bevindingen hebben dus een voorlopig karakter en zijn niet af. Er wordt gekeken of het mogelijk is vanuit een kleinschalig project op klassenniveau ouderbetrokkenheid te genereren wellicht zelfs op schoolniveau. Verder is het onderzoek qua type een actieonderzoek omdat het gericht is op het eigen handelen in de eigen praktijk. Het vindt plaats op mesoniveau (klassenniveau) met eventuele gevolgen op schoolniveau. Het experiment is cyclisch in de zin dat als de cyclus is afgerond de nieuw verworven kennis zal worden gebruikt om de eigen praktijk te verbeteren en dat de vragen die dan weer ontstaan aanleiding zullen geven tot een nieuwe cyclus. Verder is het grootste gedeelte van het onderzoek gebaseerd op kwalitatieve gegevens (Harinck, 2008). De triangulatie wordt gewaarborgd doordat er gebruik gemaakt is van meerdere gegevensbronnen. Ten eerste is er gebruik gemaakt van verschillende typen informanten namelijk: ouders, leerlingen, schoolleiding, docenten, administratief medewerkster en oudercontactpersonen. Ten tweede is er gebruik gemaakt van verschillende informatiebronnen zoals vragenlijsten, observaties en een nulmeting. Het onderzoek valt uiteen in twee fases, namelijk: het vooronderzoek en het feitelijke onderzoek. Verder wordt er bij de analyse van de data gelet op categorieën, patronen, tegenstellingen en onverwachte zaken (Ponte, 2006).

3.3 Ethiek

Is wat er wordt gedaan in dit onderzoek ethisch verantwoord (Ponte, 2006)? Hieraan is gewerkt op een aantal manieren. Om onderzoek betrouwbaar te laten zijn moet je steeds kritisch ten aanzien van je eigen werk opstellen (Kallenberg e.a., 2007). Dankzij de feedback van de critical friends en de begeleidster werd de onderzoekster

hierin gesteund. Daarnaast gaf de triangulatie informatie vanuit verschillende hoeken waardoor de betrouwbaarheid van het onderzoek werd vergroot. Aan de validiteit van het onderzoek is gewerkt door zo eerlijk mogelijk met de deelnemers te spreken en recht te doen aan hun opvattingen. Er is geprobeerd alle relevante aspecten voor data onderzoek aan de orde te laten komen. Ook is er getracht aandacht te besteden aan een systematische afwisseling van dataverzameling (Kallenberg e.a., 2007). De reikwijdte van het onderzoek heeft zich niet beperkt tot de klas waarin het onderzoek is afgenomen, maar bleek gevolgen te hebben voor de schoolbetrokkenheid van ouders. De mensen die bevestigd werden of geobserveerd, werden op de hoogte gebracht hiervan en de resultaten hiervan zijn hun voorgelegd. De collega's tijdens een klankbordgroepvergadering en de ouders konden de resultaten inzien tijdens een ouderavond. Daarnaast kregen de ouders uitleg over de resultaten. Vanzelfsprekend zullen de getrokken conclusies gekleurd zijn door het enthousiasme van de onderzoekster.

3.4 Het vooronderzoek / beschrijving van de huidige situatie

Het vooronderzoek wordt beschreven in hoofdstuk 1 en valt uiteen in twee onderzoeken. Deze onderzoeken moesten inzicht geven in de huidige situatie. Vandaar dat er voor gekozen is de uitgebreide beschrijving in hoofdstuk 1 te plaatsen.

3.4.1 De zelfscan

De zelfscan, het eerste onderzoek (bijlage 1), bleek een eenvoudige manier om te bepalen wat voor school de school is voor ouders. Maar ook om te bepalen wat voor school de school zou willen zijn. De aanleiding een nulmeting uit te voeren was om een duidelijker beeld te krijgen van de situatie op dat moment en een verificatie van het beeld dat er bestond over ouderbetrokkenheid en de school.

3.4.2 De schriftelijke vragenlijst

Het tweede vooronderzoek was een schriftelijke vragenlijst (bijlage 2). Dit was een bewuste keuze met als voornaamste argument dat het niet zo gevoelig is voor sociale wenselijkheid (Kallenberg e.a., 2007). De volgorde van de vragen is opgesteld van algemeen naar specifiek en van oppervlakkig naar meer persoonlijk. Verder is de vragenlijst vrij kort gehouden. Tijdens een vergadering is de lijst

besproken. Toen zijn alle begrippen toegelicht. De vragen hebben een open karakter zodat de geïnterviewden vrij konden antwoorden (Kallenberg e.a., 2007).

3.5 Het onderzoek

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 is vallen er bij het ontstaan van het educatief partnerschap drie stadia te onderscheiden: het voortraject, het hoofdtraject en het natraject (De Wit, 2008). Deze stadia hebben de opbouw van het onderzoek geïnspireerd. Bij het voortraject gaat het om de opbouw van de relatie en bestaat uit de kennismakingsavond en huisbezoeken. Bij het hoofdtraject gaat het om de uitbouw en het onderhoud. Dit traject bestaat uit de ouderavond, de maaltijd, de Turkse werkgroepen ouders op afroep. Bij het natraject gaat het om de afbouw van de relatie. In dit geval om de overgang van het project met klassenbetrokkenheid naar schoolbetrokkenheid. Dit komt tot uiting in de interculturele mark. Steeds wordt de data in kaart gebracht middels de tabel van betrokkenheid van de Wit. Het kiezen voor één type weergave bevordert de duidelijkheid (Harinck, 2008).

3.5.1 De kennismakingsavond

Elk schooljaar wordt er in september een kennismakingsavond georganiseerd voor de ouders van de nieuwe leerlingen. Deze avond is mede gebruikt om te onderzoeken of de ouders geïnteresseerd zouden zijn in betrokkenheid bij het project 'Op Bezoek'. Na een plenair, algemeen gedeelte volgt er een kennismaking met de mentor van de klas waarin de verschillende leerlingen zijn geplaatst. Ook de oudercontactpersoon was aanwezig op deze avond. Tijdens de bijeenkomst heeft hij een observatielijst ingevuld (bijlage 3). Het doel van deze observatie was hiermee te bepalen of het doel van de avond behaald was en of de organisatie en inhoud van de avond optimaal waren. Verder werd de interactie tussen de spreker en de luisteraars geobserveerd en werd er gekeken naar de gebruikte taal en de sfeer. Dit bood de mogelijkheid van het verkrijgen van informatie vanuit verschillende invalshoeken. Tijdens deze bijeenkomst worden de ouders geïnformeerd over de gang van zaken op school. Ook kwam het project aan de orde. Er werd aangekondigd dat alle ouders thuis bezocht zouden worden. Daarnaast werd de ouders medegedeeld dat ze uitgenodigd zouden worden om mee te leven, mee te helpen, mee te denken en mee te beslissen in dit project tijdens een avond in de komende maanden. Ter afsluiting van de avond werd de ouders gevraagd op een papier een kruisje te zetten als ze betrokken wilden worden bij het project (een groen

vel) of een kruisje op een rood vel, wat in zou houden dat ze niet betrokken zouden willen worden. Voor deze manier is gekozen omdat niet alle ouders kunnen lezen en schrijven. Deze data wordt in kaart gebracht middels de tabel van betrokkenheid van de Wit. Daarnaast wordt de avond beschreven.

3.5.2 De huisbezoeken

Meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen kunnen op drie niveaus worden ingevuld namelijk: op het niveau van het eigen kind, op groepsniveau en op schoolniveau (De Wit, 2008). Voorafgaand aan het werken op deze niveaus raadt de Wit individueel contact aan, wat in de vorm van huisbezoeken is gedaan.

In de periode oktober tot en met december zijn alle ouders thuis bezocht op twee ouders na die geen prijs stelden op een bezoek. Een huisbezoek kan worden beschouwd als een laagdrempelig contact tussen school en ouder (De Vries, 2007). De huisbezoeken hadden naast de gebruikelijke doelen ook als doel er achter te komen of ouders betrokken zouden willen worden bij het project en om belangstelling hiervoor op te wekken. Ook is er geprobeerd de ideeën van de ouders middels een gesprek te achterhalen. Tijdens de gesprekken kwamen er in ieder geval drie vragen aan de orde, namelijk: is er belangstelling voor het project, zijn er ideeën en willen de ouders betrokken worden. Bij tien van de veertien spraken de ouders niet of nauwelijks Nederlands, Daarom zijn er bij een aantal bezoeken oudercontactpersonen van de stichting Reflex meegegaan zodat de taalproblemen konden worden overbrugt. Ondanks de inzet van de contactpersonen blijft de communicatie lastig met deze mensen. Om mogelijke miscommunicatie te vermijden is er bij de bezoeken rekening gehouden met mogelijke wrijfpunten zoals te directe opmerkingen etcetera (Warman, 2008). Terugkomend op de introductieavond werd er informatie gegeven over het project en werd er gepolst naar bereidheid tot betrokkenheid. De data afkomstig uit de afgelegde huisbezoeken is uitgewerkt via de vignettenbenadering (Harinck, 2007). Er is geprobeerd types af te leiden uit de bezochte ouders. De reden hiervoor was dat het kwalitatieve materiaal nogal omvangrijk was. Daardoor werd het lastig hanteerbaar. Om te komen tot de vignetten is de tabel van betrokkenheid van De Wit gebruikt.

3.5.3 De ouderavond

De ouderavond had als doel de ouders bij de opzet en het vervolg van het project van dit schooljaar te laten meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen. Na

een korte algemene introductie van het project volgde er in kleine groepjes het nadenken over hoe de ouders bij de vier M's zouden kunnen worden ingezet. De groepsleiders, twee schoolcontactpersonen van Reflex en de onderzoekster, zouden proberen heel concreet te vragen aan de ouders hoe zijzelf dachten over hoe ze zouden kunnen meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen. Aan de hand van de uitkomsten zou de tabel van betrokkenheid van De Wit worden ingevuld en verdere afspraken en plannen worden gemaakt. De gespreksleiders werd gevraagd de vragen en interventies bij de fasen van betrokkenheid in de gaten te houden en deze te noteren. Als interventies werden uiteindelijk alleen informatie geven, bevestigen en vertrouwen uitspreken genoemd. Onderzoeksgegevens wijzen uit dat wanneer bij het opzetten en uitwerken van interventies te weinig aandacht wordt besteed aan de actuele behoeften en zorgen, de betrokken personen zich veronachtzaamd voelen. Dit blijft continu vertragend op de invoering van de vernieuwing doorwerken (Vandenberghe, 2005). De ouders, *mijn* betrokken personen, gaan tenslotte ook een nieuw traject in; analyse van de interventies geeft handvatten om zo adequaat mogelijk het vervolgtraject te kunnen opzetten. Omdat de praktische uitkomsten van de ouderavond vallen binnen het hoofdtraject van dit onderzoek is er voor gekozen deze op te sommen en uit te werken in dit hoofdstuk. De uitkomsten zijn: de ouders maken een maaltijd voor de leerlingen, een Turkse werkgroep geeft input voor een les over diversiteit in Turkije en het organiseren van een interculturele markt. Dit alles binnen het kader van het project 'Op Bezoek'. Verder is er afgesproken dat de ouders gebeld kunnen worden wanneer er hulp nodig is tijdens het project.

3.5.4 De maaltijd

Tijdens de ouderavond hebben de aanwezige ouders bedacht dat het leuk zou zijn wanneer de leerlingen een maaltijd op school aangeboden zouden krijgen die gemaakt zou worden door de ouders van de leerlingen van de klas. De gemaakte gerechten moesten voortkomen uit de verschillende achtergronden van de makers. De ouders zouden een brief van de school krijgen met daarin het verzoek tot medewerking en de leerlingen zou gevraagd worden hun ouders om medewerking te vragen. Deze avond heeft plaatsgevonden. Het aantal deelnemers is geteld en de reacties van de ouders en leerlingen zijn beschreven. Het voordeel hiervan is dat er een breed beeld kan worden geschetst in de uitwerking (Kallenberg e.a., 2007).

3.5.5 De Turkse werkgroep

Allochtone ouders weten doorgaans, in tegenstelling tot autochtone ouders, geen partnerschaprelatie met de school op te bouwen als gevolg van taalproblemen (Smit e.a., 2005). Dankzij een oudercontactpersoon van Reflex bleek het mogelijk te communiceren met de Turkse ouders over ouderbetrokkenheid bij het project. De Turkse ouders wilden graag dat er binnen het project een les opgenomen zou worden waarin de diversiteit van de Turkse gemeenschap aan de orde zou komen. Deze les hebben zij tijdens een bijeenkomst op een ander moment voorbereid samen met de Turkse oudercontactpersoon. Deze bijeenkomst is weergegeven in de in de tabel van betrokkenheid van de Wit. De informatie is gecommuniceerd met de onderzoekster die zelf de les heeft gegeven. De gang van zaken is beschreven.

3.5.6 Ouders op afroep

Tijdens de ouderavond gaven de ouders aan dat zij altijd bereid zijn tot het verlenen van hulp bij het project wanneer dat mogelijk zou zijn. Zij wilden liever niets toe zeggen maar gebeld worden wanneer er behoefte zou zijn aan hulp. Het aantal keren dat hiervan gebruik gemaakt is wordt beschreven en weergegeven in de tabel van de Wit. Verder wordt er een korte beschrijving gegeven van de gebeurtenissen in dit verband.

3.5.7 De interculturele markt

Breed gedragen werd het idee om schoolbreed een interculturele markt te organiseren. De eerste ideeën hiervoor werden tijdens de avond op papier gezet. Deze worden beschreven en ook weer verwerkt in de tabel van de Wit. Het aantal deelnemende ouders wordt geturfd waarbij een onderscheid gemaakt zal worden tussen ouders van de klas en ouders die met andere klassen verbonden zijn.

3.6 Samenvatting

In figuur 3 wordt een samenvattend overzicht gegeven van de diverse activiteiten, de methode van data verzamelen en de reden waarom voor deze methode gekozen is.

Figuur 3 Samenvattend activiteitenoverzicht

Activiteit	Methode	Uitleg waarom voor methode gekozen is.
Beschrijving huidige situatie.	Zelfscan	Eenvoudige manier om te bepalen welk type school je bent en wat voor type je wilt worden.
Beschrijving huidige situatie	Vragenlijst	Toeval wordt ingeperkt en beïnvloeding tot minimum beperkt (Kallenberg, 2007)
De kennismakingsavond	Observatielijst Inventarisatie via kleurenvellen Tabel van betrokkenheid Beschrijving avond	De spreekster werd gericht geobserveerd met de bedoeling conclusies te kunnen trekken. Sommige ouders zijn analfabeet. Deze methode gaf de mogelijkheid dat alle ouders konden reageren en de onderzoekster kon inventariseren. Overzichtelijke weergave van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de aan de orde gekomen functies (de Wit, 2005). Vorm van schoenendoosmodel (Harinck, 2008). Illustreert en maakt gegevens volgbaar.
De huisbezoeken	Tabel resultaten huisbezoeken Vignettenbenadering Tabel van betrokkenheid	Overzichtelijke manier om gesprekken te analyseren en basis voor vignettenbenadering. Door de vignettebenadering (Harinck, 2008) werd het mogelijk een beeld te krijgen van groepen ouders. Overzichtelijke weergave van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de aan de orde gekomen functies (de Wit, 2005).

De ouderavond	Beschrijving avond	Illustreert en maakt gegevens volgbaar.
	Resultatentabel Tabel van betrokkenheid	Ordering van resultaten Overzichtelijke weergave van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de aan de orde gekomen functies (de Wit, 2005).
De maaltijd	Beschrijving avond	Illustreert en maakt gegevens volgbaar.
	Tabel van betrokkenheid	Overzichtelijke weergave van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de aan de orde gekomen functies (de Wit, 2005).
De Turkse werkgroep	Beschrijving	Illustreert en maakt gegevens volgbaar.
	Tabel van betrokkenheid	Overzichtelijke weergave van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de aan de orde gekomen functies (de Wit, 2005).
Ouders op afroep	Turven van deelnemers	Geeft een goed beeld van deelname ouders.
	Beschrijving	Illustreert en maakt gegevens volgbaar.
	Tabel van betrokkenheid	Overzichtelijke weergave van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de aan de orde gekomen functies (de Wit, 2005).
De interculturele markt	Turven en classificeren van deelnemers	Geeft een goed beeld van deelnameouders en om welke ouders het gaat.
	Beschrijving	Illustreert en maakt gegevens volgbaar.
	Tabel van ouderbetrokkenheid	Overzichtelijke weergave van de verschillende lijnen van betrokkenheid en de aan de orde gekomen functies (de Wit, 2005).

Hoofdstuk 4 Data analyse en resultaten.

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt er een analyse gegeven van de data en de resultaten.

Daarnaast worden er antwoorden geformuleerd op de onderzoeksvragen, dit gebeurt met name in de na elke activiteit gegeven samenvatting. Elke onderzoeksactiviteit uit hoofdstuk drie wordt geanalyseerd. Voor de volledigheid zijn de zelfscan en de vragenlijst voor leden van de klankbordgroep voor docenten ook besproken, hoewel deze feitelijk een vooronderzoek betreffen.

4.2 De zelfscan

Zoals reeds beschreven in hoofdstuk 1 zijn de resultaten van de nulmeting (bijlage 1, scorelijst), die zijn afgenomen om de huidige situatie te beschrijven, als volgt:

Volgens de score mag de school zich informatiegericht noemen en structuurgericht. Relatiegericht wordt niet gehaald. De school is gericht op het verstrekken van informatie en richt zich ook op het helder vormgeven van duidelijke structuren. Het aandacht geven aan de relatie met de ouders is nog niet zo ontwikkeld en dat kan zeker gezegd worden over de ouderparticipatie. Hiervan is nauwelijks sprake en al helemaal niet van een effectieve participatie (De Vries, 2007).

Samenvattend:

Om tot een goede schoolspecifieke visie op ouders te kunnen formuleren is het van groot belang te weten welke school je voor ouders wilt zijn. Een eerste stap hierbij is bepalen welk type de school daadwerkelijk is (De Wit, p. 42). Het onderzoek onderzoekt of het mogelijk is ouders meer te betrekken bij de school via een project. De schoolontwikkelingen zijn niet afgewacht. Er is kleinschalig gestart vanuit een clusterklas.

4.3 De schriftelijke vragenlijst

Ook de vragenlijst (bijlage 2) is afgenomen om de huidige situatie te beschrijven. Het was een manier om te zien hoe de leden van de klankbordgroep voor docenten aankijken tegen de huidige gang van zaken en hoe ze de belangstelling van ouders inschatten ten aanzien van betrokkenheid en hun eigen ideeën hierover. Hieruit bleek dat de leden van de groep denken dat de ouders alleen geïnteresseerd zijn in hun eigen kind. Ook hadden de respondenten het idee dat de belangstelling op te wekken zou zijn wanneer enthousiaste leraren kleinschalige projecten zouden

organiseren. Verder zouden de contacten via de mentor en de leerlingen moeten lopen. Als belemmerende factoren werden de taal en het niet tevreden zijn met het niveau van de leerlingen genoemd.

Samenvattend:

De vragenlijst gaf inzicht in hoe de leden van de klankbordgroep aankijken tegen de betrokkenheid tussen school en ouders. De schriftelijke informatie gaf een helder inzicht in de meningen.

4.4 De kennismakingsavond

Op de kennismakingsavond waren tien ouders van negen leerlingen aanwezig. Al deze ouders hebben een kruisje gezet op het groene papier. Dit wijst uit dat ouders betrokken willen worden bij het project. Volgens de observatie van de oudercontactpersoon (bijlage 3) was de gegeven informatie duidelijk en werd de belangstelling voor het project gewekt. De ouders werden voldoende in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen maar de sfeer bleef wat afwachtend waardoor dit niet uit de verf kwam. De presentatrice was toegankelijk en het taalgebruik afgestemd op de doelgroep. De verwijzing naar de thema-avond was duidelijk, er had echter wat meer kunnen worden samengevat. De sfeer was eerder afwachtend dan gezellig. De oudercontactpersoon vond de sfeer van de avond passen bij een eerste kennismaking.

Figuur 4 Tabel van betrokkenheid (De Wit, 2008). N.a.v. de kennismakingsavond

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 De ouders leefden mee door belangstelling te tonen en geïnformeerd te worden. Hierdoor zijn zij beter betrokken bij hun kinderen.	2 Ouders werd gevraagd te gaan meehelpen.	3 De ouders dachten nog niet mee op dat moment.	4 De ouders beslisten nog niet mee.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 De ouders leefden mee met de school door hun aanwezigheid.	6 De ouders werden hier alleen toe uitgenodigd.	7 De ouders hoefden alleen nog maar na te denken of ze betrokken wilden worden.	8 De ouders beslisten niet mee.
School richting ouders of thuissituatie	9 De school toonde hooguit empathie door te beseffen dat meeleven prettig kan zijn voor ouders.	10 De school hielp de ouders in het opzicht dat de gegeven informatie noodzakelijk is voor ouders om hun kind te kunnen begeleiden op school.	11 De school dacht niet mee met de ouders.	(12)n.v.t.

Samenvattend:

Het meeleven, een vorm van betrokkenheid is deze avond gewekt. De andere vragen zijn hier nog niet aan de orde.

4.5 De huisbezoeken

Er zijn twaalf huisbezoeken afgelegd (bijlage 4), met twee ouders is op school gesproken. Het ging in deze contacten om drie zaken namelijk: belangstelling wekken van de ouders voor het project, vragen naar hun ideeën en de vraag of ze betrokken wilden worden (op wat voor manier dan ook) bij het project. De uitkomsten van deze gesprekken worden weergegeven in figuur 5.

Figuur 5 Resultaten huisbezoeken

ouders	belangstelling	ideeën	betrokkenheid	aantal keer
	ja	ja	ja	7
	ja	nee	ja	4
	ja	nee	nee	2
	ja	ja	nee	1
totaal				14

Uit deze tabel kunnen vier types ouders worden gedestilleerd (Harinck, 2008).

Type 1: Zeven ouders hebben belangstelling, ideeën en willen betrokken worden.

Opmerkingen: Vier van de type 1 ouders spreekt Nederlands. Bij drie van de zeven hebben allebei de ouders betaald werk.

Type 2: Vier ouders hebben belangstelling, maar geen ideeën en willen niet betrokken worden.

Opmerkingen: Twee van de vier ouders geven aan het te druk te hebben voor betrokkenheid en twee van de ouders zijn hier fysiek niet toe in staat. Twee van de vier ouders hebben betaald werk. Verder spreken ze alle vier goed Nederlands.

Type 3: Twee ouders hebben belangstelling en ideeën, maar willen niet betrokken worden.

Opmerkingen: Een van deze ouders heeft het te druk voor betrokkenheid, de andere ouder had geen belangstelling hiervoor. Beide hebben betaald werk en spreken geen Nederlands.

Type 4: Eén ouder heeft belangstelling, geen ideeën, maar wil wel betrokken worden.

Opmerkingen: Deze ouder wilde eerst de kat uit de boom kijken alvorens met ideeën te komen. Zij heeft betaald werk en spreekt goed Nederlands.

Figuur 6 Tabel van betrokkenheid (De Wit, 2008). N.a.v. de huisbezoeken.

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 Dankzij informatie kunnen ouders meeleven met activiteiten op school	2 De ouders hielpen de leerlingen niet tijdens de huisbezoeken.	3 De ouders dachten niet mee met hun kind.	4 De ouders beslisten niets tijdens het huisbezoek.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 De ouders werd gevraagd te gaan meeleven.	6 De ouders werd gevraagd te gaan meehelpen, maar nog niet tijdens het bezoek.	7 Ouders hebben meegedacht over wat relevant is binnen het kader van het project en hebben ideeën gegeven.	8 De ouders konden meebeslissen wanneer er werd gevraagd om toestemming voor hun kinderen bij het meegaan naar gebedshuizen.
School richting ouders of thuissituatie	9 Door de bezoeken was het mogelijk voor de school mee te leven met de ouders. Bezoek op zich wordt al opgevat als belangstellend.	10 De school kon de ouders hulp aanbieden via de oudercontactpersonen of maatschappelijk werk.	11 De school kon soms meedenken met de ouders wanneer ouders persoonlijke zaken wilden bespreken.	(12) Dit was niet aan de orde.

Samenvattend:

Alle ouders zeggen belangstellend te zijn. Ook het meedenken, in de vorm van ideeën lukt. Negen ouders kwamen met ideeën. Acht ouders gaven aan betrokken te willen worden bij het project. Ook blijft het niet bij meeleven en meehelpen.

Meedenken is duidelijk aanwezig. De vraag of deze betrokkenheid uit te breiden is naar een schoolbreed project is hier nog niet aan de orde.

4.6 De ouderavond

De avond startte met een korte plenaire introductie. Er waren vijf Turkse ouders aanwezig van vier leerlingen, drie Nederlandse ouders van twee leerlingen, een

Antilliaanse ouder en twee Marokkaanse. Vervolgens werden er twee groepen gevormd. Groep 1 werd geleid door de Turkse oudercontactpersoon. In deze groep zaten alleen Turkse mensen omdat een aantal hiervan geen Nederlands spreken werd de voertaal Turks. Dit was ook de reden waarom de Turkse groep bij elkaar zat. De oudercontactpersoon heeft verslag gedaan van het gesprek (bijlage 5). Hieruit kwamen de volgende resultaten: De ouders willen graag dat er op school les wordt gegeven, binnen het project, over de diversiteit binnen de Turkse gemeenschap in Nederland. Ze willen graag op de hoogte gehouden worden over het project maar niet tot in detail. Voor meehelpen aan het project bestond veel animo. Verder bedachten zij het idee dat het leuk zou zijn wanneer er een avondmaaltijd voor de leerlingen zou worden georganiseerd. De ouders zouden moeten koken.

Groep 2 werd geleid door de Marokkaanse oudercontactpersoon. Een verslag van dit gesprek is te vinden in bijlage 6. Deze groep kwam tot de volgende resultaten: ze wilden graag op de hoogte gehouden worden van het project door een nieuwsbrief. De informatie hoefde niet te uitgebreid te zijn. Verder wilden ze allemaal, op één meneer na, meehelpen op afroep. Verder zouden ze een schoolbrede interculturele markt na afloop van het project waarderen en thema-avonden over de puberteit. Op verdere meedenkmomenten werd geen prijs meer gesteld. De resultaten van beide groepen worden samengevat in het volgende schema:

Figuur 7 Resultatentabel ouderavond (De Wit, 2008).

	Groep 1	Groep 2
Meeleven	Via nieuwsbrief Via kind	Via nieuwsbrief Via kind
Meehelpen	Bij informatieverstrekking over diversiteit Turkije Bij allerhande activiteiten	Een meneer niet. De rest van de groep Incidenteel en gericht op specifieke zaken
Meedenken	Over informatie diversiteit Turkije Maaltijd voor leerlingen bereiden	Een avond meer dan genoeg. Niet teveel, incidenteel. Leuk maar niet noodzakelijk. Interculturele markt Thema-avonden
Meebeslissen	Over informatie diversiteit Turkije	Een avond meer dan genoeg. Niet teveel, incidenteel. Leuk maar niet noodzakelijk.

Figuur 8 Tabel van betrokkenheid (De Wit, 2008). N.a.v. de ouderavond

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 De ouders houden zich bezig met de inhoud van het project voor de leerlingen. Verder hebben de ouders informatie die het makkelijker maakt mee te leven met de kinderen.	2 Ouders zijn beter in staat de kinderen te helpen bij huiswerk doordat ze beter op de hoogte zijn. Tijdens de ouderavond vond er geen hulp plaats.	3 Ouders kunnen beter meedenken met hun kinderen doordat ze betrokken zijn bij het project.	4 Ouders zijn beter in staat om bijvoorbeeld toestemming te geven aan hun kinderen voor een excursie binnen het project doordat ze beter op de hoogte zijn van dit project.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 Ouders leven mee met klas en school door hun actieve aanwezigheid tijdens de avond. Verder kan dit meeleven worden geuit in de activiteiten volgend uit de avond.	6 Ouders gaan meehelpen op afroep bij alle op de avond bedachte ideeën en andere activiteiten van het project.	7 Ouders hebben meegedacht over het project en hebben input gegeven. Verder hebben ze nagedacht over activiteiten na het project.	8 Ouders hebben meebeslist over het project (bijvoorbeeld les over diversiteit) en over activiteiten daarna.
School richting ouders of thuissituatie	9 Wanneer ouders vertellen over eigen situatie of achtergrond leeft de school mee met de ouders.	10 De ouders hebben tijdens de ouderavond beroep gedaan op de school voor hulp. Deze hulp had niets direct te maken met de ouderavond maar door deze avond ontstond wel de gelegenheid waarin dit beroep kon worden gedaan.	11 De school en de ouders hebben samen nagedacht over de verschillende onderwerpen.	(12)n.v.t.

Samenvattend:

De ouderavond was een manier om tot ouderbetrokkenheid te komen. De resultaten gaan verder dan het project. Er kwamen uit de ouders ideeën voor daarna. De ouders zitten niet te wachten op gedetailleerde informatie, maar willen wel globaal op de hoogte gehouden worden. Verder komen al de vier M's aan de orde.

4.7 De maaltijd

Elf van de veertien leerlingen waren op de avond aanwezig om de maaltijd bij te wonen en al deze leerlingen hadden eten bij zich dat door hun ouders bereid was of het werd door de ouders zelf gebracht. Van tevoren was er met een aantal ouders (vijf) telefonisch contact geweest in verband met vragen over wat precies de bedoeling was. De gerechten kwamen voort uit de verschillende culturen. De sfeer was vrolijk en de leerlingen en ouders waren trots op de verschillende gerechten. Verder was het opvallend dat de ouders die zuurkool hadden bereid de gewone rookworst hadden vervangen door een runderworst zodat ook de Moslim kinderen konden mee-eten. De ouders die de gerechten kwamen brengen (vier ouders) hebben allemaal de moeite genomen spontaan te vertellen over het gerecht en de bereiding hiervan.

Figuur 9 Tabel van betrokkenheid (De Wit, 2008). N.a.v. de maaltijd

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 Hier is zeker sprake van. Het meeleven van ouders met kinderen wordt getoond door het bereiden van de maaltijd en het brengen hiervan door sommigen. Verder gaf deze maaltijd ook stof tot gesprekken tussen ouders en kind.	2 Sommige ouders hadden samen met hun kind hun gerecht bereid. Dan is er sprake van over en weer helpen.	3 Dit meedenken vindt plaats wanneer ouders en kind samen bezig zijn met de maaltijd. In sommige gevallen was dit zo.	4 Welk gerecht er bereid werd hing af van de beslissing van de ouders. Ouders beslisten voor hun kinderen.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 Ouders leven mee met de school. Het meeleven wordt getoond door het bereiden van de maaltijd en het brengen hiervan door sommigen. Verder gaf deze maaltijd ook stof tot gesprekken tussen ouders en leerlingen.	6 Ouders helpen de school mee door het bereiden van een gerecht. Hierdoor werd deze maaltijd mogelijk.	7 Deze activiteit komt voort uit meedenken van de ouders voor de school. Ook werd er natuurlijk gedacht over het te bereiden gerecht.	8 De ouders beslisten welk gerecht er bereid werd en of er een gemaakt werd.
School richting ouders of thuissituatie	9 De school leefde mee met de ouders op de momenten dat er gecommuniceerd werd tussen de ouders en de onderzoekster over de te bereiden gerechten.	10 Soms gaf de school adviezen over de te bereiden gerechten aan de ouders.	11 Soms dacht de school mee met de ouders over de te maken gerechten.	(12)n.v.t.

Samenvattend: De maaltijd bleek een geschikte activiteit om tot ouderbetrokkenheid te komen. Veel functies van betrokkenheid kwamen hierbij aan de orde. Daarnaast bleek een groot aantal ouders bereid deel te nemen en waren ouders en leerlingen enthousiast. Deze activiteit biedt een mooie aanleiding om ouders te vragen naar betrokkenheid bij de interculturele markt.

4.8 De Turkse Werkgroep.

Tijdens de bijeenkomst van de Turkse oudercontactpersoon met de Turkse ouders (twee moeders) hebben de ouders aangegeven welke onderwerpen zij graag op school aan de orde zouden zien komen wanneer het gaat over de diversiteit binnen de Turkse gemeenschap. Het ging hierbij om de volgende zaken: verschillende stromingen binnen de Islam en de invloed van Mustafa Kemal Atatürk op Turkije. De verschillende stromingen uit de Islam waren al tijdens eerdere lessen van het project aan de orde geweest maar een les over Atatürk was een nieuw onderwerp. In verband met de taalproblematiek heb ik de les zelf ontworpen en gegeven.

Figuur 10 Tabel van betrokkenheid (De Wit, 2008). N.a.v. de Turkse werkgroep.

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 Ouders laten zien aan kind het belangrijk te vinden welke lesstof zij krijgen aangeboden.	2 De ouders helpen de leerlingen niet mee bij deze activiteit	3 Het meedenken van ouders met hun kinderen is hierbij niet aan de orde.	4 De ouders beslissen welke lesstof de leerlingen krijgen.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 Ouders tonen hun medeleven aan de school door zich in te zetten voor het project.	6 Ouders helpen de school mee bij het maken van de les.	7 Ouders denken mee met de school over de inhoud van het project en met name over dit onderwerp.	8 Ouders beslissen met de school welke onderwerpen zij van belang vinden voor hun kind.
School richting ouders of thuissituatie	9 School uit medeleven door het tonen van belangstelling voor de ideeën van de ouders.	10 School helpt de ouders bij het selecteren van onderwerpen.	11 School denkt mee via de oudercontactpersoon.	(12) n.v.t

Samenvattend:

Dankzij het meedenken van ouders is er een nieuw onderwerp toegevoegd aan het project. Door de inzet van de oudercontactpersoon was het mogelijk te communiceren met ouders die geen Nederlands spreken. De ouderbetrokkenheid is door deze activiteit toegenomen en alle vier M's kwamen aan de orde.

4.9 Ouders op Afroep

In twee situaties heb ik gebruik gemaakt van de afspraak dat ouders gebeld mochten worden om mee te helpen. De eerste situatie was het moskeebezoek. De ouders die tijdens de ouderavond hadden aangegeven betrokken te willen worden zijn gebeld met de vraag of zij mee wilden gaan naar de moskee. Twee Turkse moeders zegden toe en zijn ook daadwerkelijk meegegaan. De andere ouders gaven aan andere verplichtingen te hebben. De tweede situatie was het kerkbezoek. Weer is er contact opgenomen met de ouders. Helaas deze keer zonder succes. Geen van de ouders bleek mee te kunnen.

Figuur 11 Tabel van betrokkenheid (De Wit, 2008). N.a.v. Ouders op afroep

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 Ouders tonen belangstelling aan kind door mee te gaan op excursie.	2 De ouders helpen de leerlingen bij opdrachten die gemaakt moeten worden.	3 Het meedenken van ouders met hun kinderen is hierbij niet aan de orde.	4 De ouders beslissen of de leerlingen mee mogen op excursie.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 Ouders tonen hun medeleven aan de school door zich in te zetten voor het project.	6 Ouders helpen de school mee door begeleiding te geven bij de excursie.	7 Ouders hebben niet meegedacht over het moskeebezoek omdat dit al van te voren vast lag.	8 Ouders niet mee over de te maken excursie.
School richting ouders of thuissituatie	9 School uit geen medeleven in deze situatie aan de ouders.	10 School helpt de ouders niet bij deze activiteit.	11 School denkt niet mee met de ouders in deze situatie.	(12) n.v.t.

Samenvattend:

In één situatie konden twee ouders mee op excursie. Veel ouders hadden graag mee gewild maar konden niet in verband met ziekte, andere kinderen of werk. Meehelpen op een tijdstip overdag blijkt lastig. Een aantal ouders gaven aan iets te kunnen regelen wanneer ze de uitnodiging een paar weken van te voren gehad hadden.

4.10 De interculturele markt

Het idee van de interculturele markt is ontstaan tijdens de ouderavond. Het is dus het resultaat van een eerder gedane actie binnen het project en heeft consequenties die verder gaan dan het project in de klas. Het organisatiecomité dat werd gevormd

bestond uit drie docenten, twee mensen van Reflex en twee ouders van de klas en ook nog twee leerlingen. Met deze mensen werden de ideeën verder uitgewerkt. De ideeën waren: er zou een rommelmarkt worden georganiseerd, kraampjes met hapjes, een modeshow, grabbeltonnen, een knutsellokaal, een theetuin, optredens, een draaiorgel, een film met de mooiste voetbalmomenten, mensen kunnen zich laten fotograferen in interculturele kledij en een plein met interculturele spelletjes. De verschillende klassen van de school zouden voor deze activiteiten verantwoordelijk gemaakt worden. De mentoren van de klassen zouden de ouders benaderen voor eventuele medewerking aan de markt. Daarnaast zouden alle ouders van de school moeten worden uitgenodigd middels een flyer en een persoonlijke uitnodiging.

Naast de twee ouders in het comité was er een ouder uit de klas die betrokken raakte bij het knutsellokaal. Zij had uitgewerkte knutselideeën die ze tijdens de markt met groepjes belangstellenden wilde uitvoeren. Ook waren er drie moeders uit de klas en vijf ouders van een andere klas bereid tot het maken van hapjes voor de markt hetgeen met grote inzet is uitgevoerd.

Figuur 12 Tabel van betrokkenheid (De Wit, 2008). N.a.v. De interculturele markt

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 Ouders tonen belangstelling aan kind door deel te nemen aan het comité, mee te helpen bij de markt of de markt te bezoeken.	2 De ouders helpen de leerlingen bij activiteiten op de markt.	3 Het meedenken van ouders met hun kinderen komt incidenteel aan de orde wanneer kinderen met hun ouders bespreken wat er van ze wordt verwacht en ze daarover meedenken.	4 Het meebeslissen richting kinderen komt hier niet zo aan de orde.
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 Ouders tonen hun medeleven aan de school door zich in te zetten voor de markt of de markt te bezoeken.	6 Ouders helpen de school mee door begeleiding te geven of mee te helpen bij de markt.	7 Ouders denken mee over de interculturele markt en de organisatie hiervan.	8. Ouders beslissen mee over de interculturele markt en de organisatie hiervan.
School richting ouders of thuissituatie	9 School kan meeleven bij de activiteiten die de ouders ondernemen ten aanzien van de markt.	10 School helpt de ouders mee bij de activiteiten die zij ondernemen..	11 School denkt soms mee met de ouders over de verschillende activiteiten.	(12) n.v.t

Figuur 13 Overzicht deelnemende ouders

	aantal	activiteit
Ouders klas	6	Maken van hapjes, knutselen en deelname aan organisatiecomité.
Overige ouders	5	Maken van hapjes

Samenvattend:

Bij het organiseren en uitvoeren van de interculturele markt was er sprake van meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen. Opvallend was het eigen initiatief van de knutselmoeder.

4.11 Overzichtstabel

In deze tabel staan de totalen van de aan de orde gekomen functies van betrokkenheid tijdens de verschillende activiteiten van het onderzoek.

Figuur 14 Overzichtstabel activiteiten tijdens het onderzoek.

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting hun kind als leerling	1 7 maal	2 3 maal	3 3 maal	4 4 maal
Ouders richting groep / klas of school als geheel	5 7 maal	6 5 maal	7 5 maal	8 5 maal
School richting ouders of thuissituatie	9 6 maal	10 6 maal	11 5 maal	(12)

Hoofdstuk 5 Conclusies

5.1 De inleiding

In dit hoofdstuk worden de conclusies getrokken uit de data analyse en de resultaten. Ook wordt er gekeken hoe de antwoorden op de onderzoeksvragen gerelateerd kunnen worden aan de literatuur. Verder wordt er geprobeerd de conclusies te valideren. Met andere woorden: Is er gemeten wat gemeten had moeten worden (Kallenberg e.a., 2007)? Per onderzoeksactiviteit worden er conclusies getrokken die uiteindelijk uitmonden in hoofdconclusies met betrekking tot de onderzoeksvragen (Harinck, 2008).

5.1 De zelfscan

Het belang van de wederzijdse betrokkenheid van ouders en scholen is in de afgelopen jaren vanuit ervaring en onderzoek voldoende aangetoond (JSO, 2007). Uit de zelfscan blijkt de school zich nauwelijks bezig te houden met ouderparticipatie en al helemaal niet de ouders te betrekken bij het onderwijs. De school zegt in de schoolgids een klankbordgroep voor ouders op te gaan richten, maar tot op heden is hier geen sprake van. Dat de school hierin niet uniek is blijkt uit het volgende: 'De meeste scholen hebben wel een visie op papier ter bevordering van ouderbetrokkenheid en vrijwel alle scholen hebben beleid geformuleerd met betrekking tot het meebeslissen via de mr (medezeggenschapsraad), wat logisch is gezien de wettelijke verplichting, maar verder dan het verstrekken van informatie en het inschakelen van ouders voor hand- en spandiensten reikt de invulling van 'partnerschap' veelal (nog) niet' (Onderwijsraad, 2010). Dit mag echter geen excuus zijn voor de school om te berusten in de huidige situatie. De leerlingen van de school hebben veel zorg nodig omdat het zorgleerlingen zijn. Hiervoor zijn de ouders onontbeerlijk. De aanpak van zorgleerlingen vraagt om een goed en regelmatig contact tussen ouders en school (Blok, 2009). Wellicht kan de zelfscan behulpzaam zijn bij een bezinning over wat voor school de school wil zijn en hoe dat te bereiken (De Vries, 2007).

5.2 De schriftelijke vragenlijst

De respondenten dachten dat ouders alleen geïnteresseerd zouden zijn in hun eigen kind. Deze gedachte is, als positief uitgangspunt, terug te vinden bij De Wit (2008) : 'Ouderbetrokkenheid begint altijd bij de betrokkenheid op het eigen kind'. Ook werd

het kleinschalige project onder leiding van een enthousiaste leraar genoemd en de belangrijke rol van de mentor. Ook dit idee is terug te vinden in de literatuur: 'Het samenwerken met ouders kan slechts vanuit een vertrouwensrelatie plaatsvinden. De mentor zal eerst de nodige tijd moeten nemen om zo' n relatie op te bouwen' (Timp, 2005). Als belemmerende factor werd het niet spreken van de Nederlandse Taal genoemd. Vanuit onderzoek wordt dit beaamd. Daarnaast is het zonder meer ook zo dat leerkrachten niet altijd over de specifieke communicatieve vaardigheden beschikken om met een dergelijke heterogeniteit aan allochtone talen en culturen om te gaan. Hieraan zou daarom in de initiële opleidingen en nascholingscursussen meer gerichte aandacht moeten worden besteed (Smit, 2005). Deze stelling zou meegenomen kunnen worden wanneer de school zich uit zou gaan spreken voor het doorgroeien naar een educatief partnerschap teneinde optimale omstandigheden te realiseren voor de ontwikkeling van de leerlingen (De Wit, 2008).

5.3 De kennismakingsavond

Tijdens de kennismakingsavond gaven de ouders aan betrokken te willen worden bij het project. Het doel van de avond, namelijk belangstelling wekken voor het project, is gehaald. De opkomst was ruim 60 procent. Volgens de Vries (2007) is het belangrijk dat het doel van de avond duidelijk is. Dit om de eventuele opkomst te rechtvaardigen. De conclusie mag zijn dat de kennismakingsavond nuttig is om belangstelling te wekken voor het project, met andere woorden: de avond was de opkomst waard. Verder geeft De Vries aan dat het op een school waar veel allochtone leerlingen zijn het nodig kan zijn andere manieren te zoeken om de ouders de school in te krijgen. Eigenlijk het onderwerp van dit onderzoek

5.4 De huisbezoeken.

Blijkbaar hebben de kennismakingsavond en de huisbezoeken een grote belangstelling voor het project bewerkstelligd. Hierin is een patroon te herkennen (Ponte, 2006) want alle ouders zeggen belangstelling te hebben zowel tijdens de kennismakingsavond als tijdens de huisbezoeken. Het feit dat alle ouders bereid waren tot een gesprek over dit onderwerp en dat zoveel ouders hier ideeën over hadden onderstreept dit. Verder hebben de bezoeken de betrokkenheid van de ouders vergroot in alle opzichten. Daarnaast heeft het de betrokkenheid van de school richting de ouders vergroot. Het meeleven en het meedenken kwamen tijdens de bezoeken duidelijk aan de orde. Het meehelpen alleen in de zin dat de intentie

hiertoe werd uitgesproken. Aangezien er van meedenken tot nu toe zo goed als geen sprake was op de school lijkt dit een opvallend en onverwacht gegeven (Ponte, 2006). Huisbezoeken blijken een goede manier om de belangstelling van ouders te meten voor het project en om het meedenken uit te breiden.

5.5 De ouderavond

Weer was de opkomst ongeveer 60 procent, een gerechtvaardigde opkomst gezien het behalen van het belangrijke doel (De Vries, 2007), namelijk de ouders te laten meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen bij het project. Een dergelijke ouderavond is dus een uitstekend middel om tot ouderbetrokkenheid te komen. Ook op deze avond ging het vooral over het meedenken en meebeslissen van ouders. Een gewenste situatie, die nog te weinig voorkomt, vooral bij allochtone ouders (Autar, 2003). Deze betrokkenheid is geen doel op zich maar een middel om andere doelen te bereiken (De Wit, 2008). Zijn visie kwam mooi tot uitdrukking in het idee van de ouders dat een schoolbrede interculturele markt een geweldige activiteit zou zijn. Een onverwachte zaak (Ponte, 2006). Natuurlijk is schoolbetrokkenheid een logisch vervolg op kindbetrokkenheid (De Wit, 2008) alleen lag het tempo waarop dit bereikt werd onverwacht hoog! Alle drie de onderzoeksvragen namelijk: helpt het project om ouders meer te betrekken bij school en is het mogelijk de eerste twee M's uit te breiden en de laatste twee M's te laten ontstaan, zijn tijdens de ouderavond positief beantwoord.

5.6 De maaltijd

Deze activiteit laten de vier M's in optima forma zien. De avond komt voort uit het meedenken en meebeslissen van ouders. Tijdens de avond leefden de ouders mee met de school en de leerlingen, en omgedraaid was hier ook sprake van. Spontaan vertelden een aantal ouders over de gemaakte gerechten en de achtergronden hiervan waardoor verschillen in gewoontes als boeiend werden ervaren in plaats van problematisch. Eventuele problemen die veroorzaakt worden door cultuurverschillen kunnen vaak opgelost worden door erover te praten (Warman, 2008). Tijdens deze avond werd er preventief gepraat. Dit alles valt onder wat De Jong (2002) het politiek maatschappelijk motief noemt voor ouderbetrokkenheid. Een onverwachte zaak (Ponte, 2006) was dat alle ouders van de aanwezige leerlingen een gerecht hadden gemaakt. Een deelname van 100 procent. De vraag of dit met de activiteit op zich

had te maken of met het feit dat het een door ouders bedachte activiteit betrof blijft onbeantwoord.

5.7 De Turkse werkgroep

Bijna zestig procent van de ouders is bereid om mee te denken over het onderwijsbeleid. Maar volgens hen wordt er door de school te weinig gevraagd naar de mening van de ouders (Reitsma, 2007). Het feit dat de Turkse ouders op de eerste ouderavond waarop ze gevraagd worden mee te denken over een project komen met een zo substantiële inbreng laat zien dat de hierboven genoemde stelling op gaat. In de gezamenlijke ontwikkeling van partnerschap zal meedenken en meebeslissen in relatie tot het democratische doel het meest lastig te bereiken zijn. Meedenken en meebeslissen kunnen alleen vorm krijgen wanneer duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is (De Wit, 2008). Het is een opdracht aan de school om dit vanuit een duidelijke visie te formuleren. Dan is het wel van belang rekening te houden met een derde kritische succesfactor, namelijk dat betrokkenen erin slagen om hun visie op partnerschap te concretiseren (Reitsma, 2009). De manier waarop het partnerschap op schoolniveau wordt vormgegeven vraagt een eigen vertaalslag. Hoe ziet daar het democratische speelveld eruit? Waarover kunnen ouders meedenken en meebeslissen? Het succes van die vertaalslag zal bepalen of we in staat zijn de meedenkkraft van ouders optimaal te gebruiken. In het belang van de jongeren. Want daar gaat het toch om (Reitsma, 2009)?

5.8 Ouders op afroep

Is het mogelijk om via mijn project de eerste twee M's, namelijk meeleven en meehelpen uit te breiden? Bij deze activiteit ging het vooral om deze twee M's. De opbrengst viel wat tegen. Veel ouders blijken overdag veel te doen te hebben en kunnen zich niet zomaar vrij maken voor hulp op school. Een volgende keer zal er eerder uitgenodigd moeten worden zodat de ouders wat kunnen regelen om bij de activiteit te kunnen zijn. De meeste ouders die niet mee konden op bezoek bij kerk of moskee gaven aan dat heel jammer te vinden. Van belang is dus dat de school eerder en beter communiceert (De Wit, 2008).

5.9 De interculturele markt

De interculturele markt werd georganiseerd omdat ouders dit wilden. Bij een actieonderzoek wordt er geanticipeerd op concrete ervaringen en opgedane gegevens. Het gaat bij zo'n onderzoek om inzicht in de praktijk en het verbeteren hiervan (Ponte, 2006). De markt is hier een voorbeeld van; het nieuwe inzicht is dat een markt een mooie afsluiting van het project kan zijn. Hierdoor wordt het project verbeterd vanuit betrokkenheid en met draagvlak van ouders. Naast het feit dat de interculturele markt niet binnen het project hoorde en dus aanvullend was, was het een activiteit die de lijnen van betrokkenheid bij het eigen kind (kindbetrokkenheid van de ouders) oversteeg naar schoolbetrokkenheid van de ouders. Weer een onverwachte zaak (Ponte, 2006). Verder past deze activiteit qua analyse van categorieën (Ponte, 2006) bij de Turkse werkgroep en de maaltijd. Al deze activiteiten zijn door de ouders bedacht en gedragen. De overgang van de lijnen van betrokkenheid (De Wit, 2008) is spontaan vanuit de ouders zelf tot stand gekomen. Soms wordt vergeten ouders in vroeg stadium te raadplegen. Dat is jammer want zo kan een school toetsen of haar uitgangspunten wel kloppen met de wensen en vragen van ouders en kan er het gewenste tweerichtingsverkeer ontstaan waardoor er draagvlak voor de activiteiten ontstaat (Project Capabel, 2009). Alle vier M's kwamen tijdens de organisatie en de uitvoering van de markt aan de orde.

5.10 Hoofdconclusies met betrekking tot de onderzoeksvragen

De onderzoeksvraag: Helpt het project 'Op bezoek' om ouders meer te betrekken bij de school?, wordt bevestigend beantwoord wanneer de overzichtstabel van activiteiten wordt geanalyseerd (figuur 14). Feitelijk is er tijdens het project en als gevolg hiervan 56 maal sprake geweest van een vorm van betrokkenheid. Wanneer dit vergeleken wordt met een situatie waarin ouders niet vanaf het prille begin worden uitgenodigd bij het project dan is de opbrengst enorm. Als deze conclusie bekeken wordt vanuit de invalshoek van de leden van de klankbordgroep (Ponte, 2006) dan lijkt het erop dat deze manier om tot ouderbetrokkenheid te komen een manier is die bij de school past. De leden van de klankbordgroep spreken immers de verwachting uit dat kleinschalige projecten onder leiding van enthousiaste docenten ouderbetrokkenheid zouden kunnen bewerkstelligen. Deze verwachting blijkt een constatering te zijn wanneer deze gerelateerd wordt aan het onderzoek. Wanneer de onderzoeksvraag in het verlengde wordt gelegd van wat de ouders uitspraken tijdens

de avonden, de maaltijd en de huisbezoeken dan is wederom de conclusie te trekken dat de ouders betrokken willen worden en dit ook daadwerkelijk laten zien! Alle gegevens vanuit alle invalshoeken laten dezelfde conclusie zien: Het project 'Op bezoek' helpt om ouders meer te betrekken bij de school!

De deelvraag 'Is het mogelijk om via mijn project de eerste twee M's, namelijk meeleven en meehelpen uit te breiden?' kan ook bevestigend worden beantwoord. Volgens de overzichtstabel van activiteiten komt het meeleven en meehelpen 34 maal voor in alle drie de betrokkenheidslijnen. De leden van de klankbordgroep gaven aan te denken dat de betrokkenheid exclusief voor de eigen kinderen zou gelden. Hiermee begint de betrokkenheid natuurlijk wel; de leerling is tenslotte het gemeenschappelijke belang van ouders en school (De Wit, 2008). De betrokkenheid van ouders blijkt echter wel degelijk ook gericht te zijn op de school. De ouders hebben meegeleefd en meegeholpen bij zaken die de school betroffen. Bovendien kwam de school op deze manier in de gelegenheid mee te leven en mee te helpen met de ouders, een vorm van partnerschap. Bij partnerschap gaat het ook om een beweging van school richting ouders (De Wit, 2008).

Voorheen werden de ouders alleen gevraagd voor het helpen bij bepaalde activiteiten bij het project. Voor dit onderzoek werd de ouders gevraagd ook mee te denken en mee te beslissen. De tweede deelvraag komt hier aan de orde: 'Kan ik hiermee ook de laatste twee M's, namelijk: meedenken en meebeslissen laten ontstaan?' De overzichtstabel van activiteiten geeft een score van 22 maal meedenken en meebeslissen tijdens het onderzoek. De ouders gaven zelf aan belangstelling te hebben het project en vier van hen hadden ook ideeën. Ook het meedenken en meebeslissen kwam duidelijk uit de verf tijdens de ouderavond.

5.11 Tot slot

In de inleiding beschrijft de onderzoekster dat het komen tot meer ouderbetrokkenheid middels een project wellicht een opstap kan zijn naar een educatief partnerschap. De kracht van dit partnerschap is dat het naadloos aansluit bij de natuurlijke betrokkenheid van vrijwel alle ouders bij de ontwikkeling van hun kind (De Wit, 2008). Dit onderzoek toont aan dat ook de ouders van de school deze betrokkenheid bezitten. Het blijkt dat de activiteiten van het project betrokkenheid tussen ouders en de school oplevert. De eerdere pogingen van de school om ouders te betrekken, zoals bijvoorbeeld het schriftelijk uitnodigen van ouders voor deelname aan de medezeggenschapsraad, hadden nauwelijks effect. Zoals eerder beschreven stelt De Vries (2007) dat het op een school waar veel allochtone leerlingen zitten nodig kan zijn andere manieren te zoeken om de ouders de school in te krijgen. Deze stelling wordt dus bevestigd in dit onderzoek. Het vormgeven van een partnerschap is te beschouwen als een wezenlijk kwaliteitskenmerk van de school. Een school die in dialoog met ouders werkt aan de versterking van haar relatie met die ouders, is tegelijkertijd bezig met schoolontwikkeling en verhoging van haar kwaliteit (De Wit, 2005, p. 5). Kortom, de school heeft er alle belang bij zich te gaan ontwikkelen naar dit partnerschap nog afgezien van de wettelijke verplichting die de school zelf noemt in haar schoolgids. Dit onderzoek heeft ook aangetoond dat ouders middels een project actief te betrekken zijn bij hun kinderen en de school. Vanuit deze invalshoek bekeken zou een logisch vervolg op dit onderzoek zijn werken aan een planmatige aanpak in combinatie met het ontwikkelen van een visie (De Jong, 2002). Deze visie kan vanuit de nulmeting van De Vries (2007) worden opgebouwd. Tevens biedt dit onderzoek handvatten. Het laat zien dat het samenwerken met ouders vanuit kleinschalige projecten het meeleven en meehelpen uitbreidt en dat er meedenken en meebeslissen ontstaat. Bij het formuleren van een visie kan er niet om dit gegeven heen worden gegaan!

Hoofdstuk 6 Evaluatie en onderzoeksreflectie

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het onderzoek geëvalueerd. De evaluatie heeft ten eerste betrekking op het product, namelijk de resultaten van het onderzoek. Ten tweede wordt er geëvalueerd op het proces, hoe het onderzoeksproduct tot stand is gekomen (Katholieke Universiteit Leuven, 2006). Vervolgens wordt er gereflecteerd; er wordt systematisch teruggekeken op mijn handelen tijdens het onderzoek. Hiervoor worden de stappen gebruikt van Kallenberg (2007).

6.2 Evaluatie op het product

Dit onderzoek bevestigt dat een kleinschalig project vanuit een klas een manier kan zijn om de betrokkenheid tussen ouders en school te vergroten. Dit resultaat kan als uitgangspunt worden gebruikt om, samen met ouders te gaan zoeken naar een educatief partnerschap dat past bij de ouders en de school. Het nut van de resultaten uit dit onderzoek is dat er feitelijke gegevens liggen die aantonen dat een project ingezet kan worden om tot die betrokkenheid te komen. Het praktijkprobleem (Katholieke Universiteit Leuven, 2006), namelijk het bijna ontbreken van ouderbetrokkenheid op de school kan aangepakt worden door de inzet van kleinschalige projecten. De uitkomst bevestigt de theorie van de Vries (2007) dat allochtone ouders wellicht onorthodoxe methoden nodig hebben om bij de school betrokken te raken. Ook het idee van Reitsma (2006) dat de ouders wel willen meedenken maar hier vaak niet toe worden uitgenodigd komt tot uitdrukking in het onderzoek. Voor mij was het heel bijzonder om zo systematisch de effecten van het project op ouderbetrokkenheid te onderzoeken. Ik verwacht dat ik in de toekomst deze attitude ook op andere onderwerpen kan inzetten. Ik heb gezien dat deze vorm van onderzoek helderheid kan verschaffen in de vluchtige praktijk van alledag.

6.3 Evaluatie op het proces

Dankzij het werken met de critical friends en de begeleidster werd de aanvankelijk ondoorzichtige onderzoeksvraag duidelijker en tekenden zich de deelvragen steeds scherper af. Ook de gehouden posterpresentaties met daarop de opzet van het onderzoek bleek een probaat middel om te komen tot een helder plan. Toch bleek het aanvankelijk lastig structuur aan te brengen in het onderzoek. De data moest gehaald worden uit al bestaande activiteiten en uit activiteiten die lopende het onderzoek door de ouders werden bedacht. Dankzij het literatuuronderzoek kwam ik

tot een vooronderzoek in de vorm van de nulmeting van De Vries (2007) en de schriftelijke vragenlijsten. Verder werd ik op het idee gebracht het onderzoek in te delen volgens de drie te onderscheiden stadia van De Wit (2008). Om tot conclusies te kunnen komen moest er een manier gevonden worden om de gegevens die geanalyseerd zouden worden tijdens de activiteiten van het project, systematisch weer te geven. Hierbij bleek de tabel van betrokkenheid van De Wit (2008) zeer behulpzaam. Ik heb mij grotendeels beperkt tot deze weergave omdat dit de duidelijkheid bevordert (Harinck, 2007). Het anticiperen op de gedane activiteiten, zoals bijvoorbeeld de ouderavond, was een spannende manier van werken. De oriëntatie op functionaliteit (Ponte, 2006), waarbij de activiteiten niet van tevoren vaststaan, gaf het houvast voor de volgende stappen (bijvoorbeeld: de ouders willen een maaltijd verzorgen voor de leerlingen, vervolgens moet dit georganiseerd worden en geanalyseerd). Het steeds reflecteren op gedane activiteiten, binnen de kaders van het onderzoek, heeft mij geleerd dat systematisch stilstaan hierbij uiteindelijk tijdswinst geeft en een groter resultaat. Voor mij als doener (Kolb) een waardevolle constatering.

6.4 Reflectie

Om systematisch terug te kijken op mijn handelen tijdens het onderzoek worden de stappen van Kallenberg (2007) gebruikt. Deze stappen helpen de situatie secuur en concreet in kaart te brengen (Kallenberg e.a., 2007, p. 200).

6.4.1 Stap 1: Wat is er gebeurd?

Tijdens het onderzoek bleek er behoorlijk wat betrokkenheid tussen de school en de ouders te ontstaan. De contacten met de ouders waren tijdens de kennismakingsavond nog wat stroef, na de huisbezoeken was er een stevige basis gelegd van waaruit kon worden samengewerkt. Deze bezoeken werden door de ouders enorm gewaardeerd, wat ik heb ervaren als heel waardevol. Na de huisbezoeken zochten de ouders sneller contact en bleek het contact zoeken laagdrempeliger te zijn geworden. Verder was de input van de ouders tijdens de ouderavond veel groter dan ik had verwacht, Ik heb geleerd dat ik vertrouwen kan hebben in de creatieve inbreng van de ouders. Het meedenken en meebeslissen ging als het ware vanzelf. Het idee dat onze ouders niet mee willen denken blijkt volstrekte onzin te zijn. De ouders dachten mee en kwamen met goede ideeën. Dit voelde voor mij als een verassende ontdekking die eigenlijk al was voorspeld vanuit

de literatuur (Reitsma, 2006). Naar aanleiding van de ideeën van de ouders werd er voor de leerlingen een maaltijd georganiseerd. De leerlingen waren hier heel enthousiast over. Ze konden met trots de gerechten vanuit hun eigen achtergrond aan elkaar laten zien. Ik heb dit ervaren als een van de hoogtepunten van het afgelopen schooljaar. Een ander hoogtepunt was de interculturele markt. Het feit dat de ouders van mijn klas iets bedenken wat vervolgens door de hele school wordt opgepakt en uitgevoerd vind ik fantastisch! Minder tevreden ben ik over mijn eigen rol in de activiteit 'ouders op afroep'. Wanneer ik dit beter had georganiseerd had hier veel meer uit kunnen komen. Ik denk dat de ouders dit jammer hebben gevonden; het feit dat er niet meer ouders mee konden gaan had er mee te maken dat ze het niet meer konden organiseren, niet omdat ze niet mee wilden.

6.4.2 Stap 2: Wat wil ik veranderen?

Als doel van mijn onderzoek heb ik gesteld dat ik hoop te bewerkstelligen dat ouders meer gaan meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen met de school om zo te komen tot een educatief partnerschap (De Wit, 2005). Ik voel mij betrokken bij mijn leerlingen. Onlosmakelijk zijn mijn leerlingen verbonden met hun ouders. Het is onmogelijk de leerlingen goed te bedienen zonder hun ouders daarbij te betrekken. Door mijn onderzoek ben ik tot de conclusie gekomen dat het realistisch is te veronderstellen dat ouderbetrokkenheid middels een project tot stand kan komen. Dit besef geeft mij een energiek gevoel om door te gaan met het betrekken van ouders bij projecten. Het mooiste zou zijn dit bij schoolbrede projecten te gaan uitvoeren; het rendement dat ik nu behaald heb kan dan worden vermenigvuldigd met het aantal klassen dat de school heeft. Dit kan alleen wanneer de mentoren hiertoe bereid zijn. In dat geval zou er sprake zijn van een betrokkenheid tussen ouders en school die vanuit de basis is ontstaan. Daarnaast moet de school zich planmatig gaan bezig houden met ouderbetrokkenheid. Volgend schooljaar wil ik de ouderbetrokkenheid in mijn takenpakket. Dit heb ik al overlegd met mijn leidinggevende. Ik hoop de leden van de klankbordgroep voor docenten hierin te kunnen betrekken. Op basis van dit onderzoek hoop ik een concreet plan te gaan schrijven. De kennis die ik heb vergaard tijdens dit onderzoek zal mij goed van pas komen.

6.4.3. Mijn voornemen

Van een actieonderzoek is pas sprake wanneer er op basis van deze verkenningen ook daadwerkelijk acties worden ondernomen om feitelijk en wenselijk handelen

meer met elkaar in overeenstemming te brengen (Ponte, 2006, p. 21). Vandaar dat mijn voornemen voor het komende schooljaar is, samen met de leden van de klankbordgroep voor docenten en ouders, een tweesporen plan te maken en uit te voeren om zo te komen tot een educatief partnerschap dat past bij de school. Vanuit het ene spoor probeer ik de mentoren er toe aan te zetten ouders te betrekken bij de klasse- en schoolbrede projecten die wij gaan uit voeren. Bij dit overleg kunnen de ouders die afgelopen jaar betrokken zijn geweest al vanaf het begin meedraaien. Verder moet het een taak van de mentoren worden bij elke leerling van de klas op huisbezoek te gaan. Het tweede spoor is een plan te gaan maken, in samenwerking met de schoolleiding, in combinatie met het ontwikkelen van een visie (De Jong, 2002). Het gemaakte plan wordt tijdens een docentendag geïntroduceerd en voorgelegd aan het team. De richtlijnen van Van der Valk (2008) kunnen hier voor als uitgangspunt worden genomen.

Literatuurlijst en bronvermelding

Ameerun, P., & Carlo, D. (1999). *Bouwstenen voor ouderbetrokkenheid* (Doctoraalscriptie). Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Autar, K (2003). *Iedere ouder telt*. In: SBM, maandblad van de besturenraad voor schoolbestuur en management, nr. 10, juni 2003.

Blok, H., Peetsma, T.(2009) *Onderwijs op maat en ouderbetrokkenheid. Deelrapport 2. De positie van ouders in de samenwerkingsverbanden WSNS Binnengehaald op 8 april 2010 van*<http://www.sco-kohnstamminstituut.uva.nl/pdf/Deelrapport%20%20definitief1.pdf>

Es, W. van. & Hubbard, F., & Tilborg, L. & Vedder, P. & Doeleman, W. *Schakels tussen school en thuis. Het bestrijden en voorkomen van onderwijsachterstanden, samenwerken met ouders* (2002). Den Haag: Procesmanagement Primair Onderwijs.

Expertisecentrum JSO. Stappenplan Ouderbetrokkenheid: ' In 10 stappen dichterbij elkaar'. Binnengehaald op 20 april 2010 van:
<http://www.jso.nl/web/show/id=47496/contentid=1595>

Franke, R.(2007).*Inclusief onderwijs;Wie kan daar nu tegen zijn?*Binnengehaald op 8 april 2010 van:[0Onderwijs%20wie%20kan%20daar%20nu%20tegen%20zijn.PDF](#)

Harinck, F. *Basisprincipes praktijkonderzoek.* (2008) Antwerpen- Apeldoorn: Garant.

Intentieverklaring ' *School-Ouderbetrokkenheid* ' 2005. Binnengehaald 2 februari 2009 van
<http://www.minocw.nl/actueel/nieuwsbrief/artikel/16/platformhelptbetrokkenheidtussen-scholenoudersversterken.html>

Kallenberg, T. Koster, B., Onstenk, J., Scheepsmma, W.(2007). *Ontwikkeling door onderzoek, een handreiking voor leraren*. Utrecht/ Zutphen: ThiemeMeulenhoff.

Katholieke Universiteit Leuven (2006) *rapporteren en evalueren*. Binnengehaald op 11mei 2010 van: <http://ppw.kuleuven.be/FL/rapporteur.htm>

Landelijk Platform Allochtone Ouders en Onderwijs,(2008, p.3). *Betrokken ouders, open scholen. Visie op een betere samenwerking tussen allochtone ouders en leerkrachten*. Binnengehaald 28 januari 2009, van <http://www.forum.nl/paoo/betrokkenouders.pdf>

Mulligen, W. & Gieles, P. & Nieuwenbroek, A.(2001). *Tussen thuis en school*. Leuven/ Voorburg: Acco.

Onderwijsraad (2010). *Ouderbetrokkenheid: partnerschap gewenst, maar nog geen praktijk*. Binnengehaald op 21 april 2010 van: <http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/571/documenten/samenvatting-ouders-als-partners.pdf>

PJ Partners (2008). *Handboek ouderbetrokkenheid, praktische handleiding voor scholen en welzijnsinstellingen die de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs willen vergroten*. Rotterdam: PJ Partners

Ponte, P. (2006) *Onderwijs van eigen makelij*. Soest: Nelissen

Project Capabel, 2009. *Ouderbetrokkenheid in de praktijk?* binnengehaald op 25 december 2009 van: http://www.ouderbetrokkenheid.nl/in_de_praktijk/ouderbetrokkenheidvanatotz/

Reitsma, M. ,Beek, S.,Meegen, L., De Wit, C. (2009) *Ouderparticipatie in het regionaal netwerk Passend Onderwijs?* Binnengehaald op 26 april 2010 van: <http://www.kpcgroep.nl/KPCGroep/Onzeadviseurs/Medewerkers/~media/Files/KPCGroep/Medewerkers/>

ROB 2005-2010 *Ouders en School: Vanzelfsprekend Partnerschap*

Beleidsnotitie actiepunt 6 van het uitvoeringsprogramma Versie 10 mei 2007, vastgesteld in Fokor op 18 december 2007 binnengehaald op 12 december 2009 van <http://www.ph8.nl/upload/catalog/181/370520/2//Beleidsnotitie%20Ouderbetrokkenheid%20versie%2010-5-2007%20vastgesteld%20in%20Fokor%2018122007.doc>

Smit, F., Driessen, G., Doesborgh, J.(2005) *Opvattingen van allochtone ouders over onderwijs, tussen wens en realiteit*. Binnengehaald op 6 april 2010 van: <http://www.oudersbijdeles.nl/zoek.php/onderzoek/zoekond019.html>

Schoolgids Veenoord 2009-2010

Smit, F., Sluiter, R., Driessen, G. *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief* Binnengehaald op 1 december 2009 van: http://www.oudersbijdeles.nl/Publicaties/Primair_Onderwijs

Timp, M. (2005) *Wat is mentoring?* Binnengehaald op 21 april van: <http://www.schoolscool.nl/alle-artikelen-tijdelijke-menu-item/25-algemeen/46-informatie-voor-aspirant-mentoren>

Valk, I. van der. (2008) *Het (V) MBO-Onderwijs en Ouderbetrokkenheid*. Uitgave van /stichting /meander, /centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

Vandenberge, R.,(2005). *Succesvol leiding geven aan onderwijsinnovaties, investeren in mensen*. Alphen aan den Rijn: Kluwer

Vries, P. de (2007). *Ouders in de school*. Amersfoort: C.P.S.

Warman, M. (2008). *Wrijfpunten. Cultuurverschillen als bron van irritatie*. Rotterdam: Nuffic.

Werkgroep Ouderbetrokkenheid, (2007). *Ouderbetrokkenheid ontstaat niet vanzelf*. Binnengehaald op 6 april 2010 van: www.oudersbijdeles.nl/.../ouderbetrokkenheidbijschoolontstaatnietvanzelf.pdf

Wit, C.de(2005) *Ouders als educatieve partners, een handreiking voor scholen*. Uit
Qprimair binnengehaald op 9 mei 2010 van:
www.onderwijsachterstanden.nl/php/...php/doenoud007.doc

Wit, C. de (2008). *Educatief partnerschap tussen ouders en school*. 's -
Hertogenbosch: KPC Groep.

Bijlage 1a Zelfscan docent (De Vries, 2007)

		van toepassing is
1	Het is voor ouders duidelijk bij wie ze waarvoor moeten zijn op school.	Ja / nee
2	Ouders worden regelmatig betrokken in het meedenken over het beleid van de school.	Ja / nee
3	Ieder jaar krijgen ouders huisbezoek.	Ja / nee
4	Het is de taak van de directie de klachten op te lossen.	Ja / nee
5	Iedere leraar kent de inhoud van de dossiers van zijn leerlingen.	Ja / nee
6	Ouders worden op de hoogte gehouden van wat er zich in de klas afspeelt.	Ja / nee
7	Ouders worden op allerlei terreinen actief ingezet.	Ja / nee
8	Op school zijn ouders altijd welkom.	Ja / nee
9	Ouders voelen zich even verantwoordelijk voor de school als het personeel.	Ja / nee
10	Aan het begin van het jaar wordt een activiteitenkalender aan de ouders uitgereikt.	Ja / nee
11	Ouders denken actief mee over het beleid op de school.	Ja / nee
12	De school geeft regelmatig aandacht aan opvoedingsvraagstukken.	Ja / nee
13	Leraren zijn over het algemeen op de hoogte van de belangrijke dingen die zich in de gezinnen afspelen.	Ja / nee
14	De school organiseert regelmatig activiteiten waarbij ouders worden uitgenodigd.	Ja / nee
15	Meehelpen op school door ouders wordt spontaan in de wandelgangen geregeld.	Ja / nee
16	Het komt niet voor dat ouders plotseling geconfronteerd worden met belangrijke beslissingen die de school neemt.	Ja / nee
17	Op school is een klachtenprotocol voor ouders aanwezig.	Ja / nee
18	De school is erop uit evenveel verantwoording af te leggen aan de ouders als aan de inspectie.	Ja / nee
19	De ouders voelen zich medeverantwoordelijk voor de resultaten van de school.	Ja / nee
20	De school hecht waarde aan het verstrekken van duidelijke informatie aan ouders.	Ja / nee
21	De school staat altijd open voor suggesties van ouders.	Ja / nee
22	Over het algemeen zijn alle leraren zeer vriendelijk.	Ja / nee
23	De leraar/mentor kent zijn leerlingen goed.	Ja / nee
24	Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van ouders.	Ja / nee
25	De school heeft de ouders duidelijk verteld wat ze wel en wat ze niet doet (de school heeft haar taken helder afgebakend).	Ja / nee

Bijlage 1b Zelfscan kernteamleider (De Vries, 2007)

		van toepassing is
1	Het is voor ouders duidelijk bij wie ze waarvoor moeten zijn op school.	ja / nee
2	Ouders worden regelmatig betrokken in het meedenken over het beleid van de school.	ja / nee
3	Ieder jaar krijgen ouders huisbezoek.	ja / nee
4	Het is de taak van de directie de klachten op te lossen.	ja / nee
5	Iedere leraar kent de inhoud van de dossiers van zijn leerlingen.	ja / nee
6	Ouders worden op de hoogte gehouden van wat er zich in de klas afspeelt.	ja / nee
7	Ouders worden op allerlei terreinen actief ingezet.	ja / nee
8	Op school zijn ouders altijd welkom.	ja / nee
9	Ouders voelen zich even verantwoordelijk voor de school als het personeel.	ja / nee
10	Aan het begin van het jaar wordt een activiteitenkalender aan de ouders uitgereikt.	ja / nee
11	Ouders denken actief mee over het beleid op de school.	ja / nee
12	De school geeft regelmatig aandacht aan opvoedingsvraagstukken.	ja / nee
13	Leraren zijn over het algemeen op de hoogte van de belangrijke dingen die zich in de gezinnen afspelen.	ja / nee
14	De school organiseert regelmatig activiteiten waarbij ouders worden uitgenodigd.	ja / nee
15	Meehelpen op school door ouders wordt spontaan in de wandelgangen geregeld.	ja / nee
16	Het komt niet voor dat ouders plotseling geconfronteerd worden met belangrijke beslissingen die de school neemt.	ja / nee
17	Op school is een klachtenprotocol voor ouders aanwezig.	ja / nee
18	De school is erop uit evenveel verantwoording af te leggen aan de ouders als aan de inspectie.	ja / nee
19	De ouders voelen zich medeverantwoordelijk voor de resultaten van de school.	ja / nee
20	De school hecht waarde aan het verstrekken van duidelijke informatie aan ouders.	ja / nee
21	De school staat altijd open voor suggesties van ouders.	ja / nee
22	Over het algemeen zijn alle leraren zeer vriendelijk.	ja / nee
23	De leraar/mentor kent zijn leerlingen goed.	ja / nee
24	Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van ouders.	ja / nee
25	De school heeft de ouders duidelijk verteld wat ze wel en wat ze niet doet (de school heeft haar taken helder afgebakend).	ja / nee

Bijlage 1c Zelfscan ondersteunend onderwijspersoneel (De Vries, 2007)

		van toepassing is
1	Het is voor ouders duidelijk bij wie ze waarvoor moeten zijn op school.	☒ / nee
2	Ouders worden regelmatig betrokken in het meedenken over het beleid van de school.	☒ / nee
3	Ieder jaar krijgen ouders huisbezoek.	☒ / nee
4	Het is de taak van de directie de klachten op te lossen.	☒ / nee
5	Iedere leraar kent de inhoud van de dossiers van zijn leerlingen.	Ja / ☒ nee
6	Ouders worden op de hoogte gehouden van wat er zich in de klas afspeelt.	Ja / ☒ nee
7	Ouders worden op allerlei terreinen actief ingezet.	☒ nee
8	Op school zijn ouders altijd welkom.	Ja / ☒ nee
9	Ouders voelen zich even verantwoordelijk voor de school als het personeel.	☒ nee
10	Aan het begin van het jaar wordt een activiteitenkalender aan de ouders uitgereikt.	Ja / ☒ nee
11	Ouders denken actief mee over het beleid op de school.	☒ nee
12	De school geeft regelmatig aandacht aan opvoedingsvraagstukken.	Ja / ☒ nee
13	Leraren zijn over het algemeen op de hoogte van de belangrijke dingen die zich in de gezinnen afspelen.	Ja / ☒ nee
14	De school organiseert regelmatig activiteiten waarbij ouders worden uitgenodigd.	Ja / ☒ nee
15	Meehelpen op school door ouders wordt spontaan in de wandelgangen geregeld.	☒ nee
16	Het komt niet voor dat ouders plotseling geconfronteerd worden met belangrijke beslissingen die de school neemt.	☒ nee
17	Op school is een klachtenprotocol voor ouders aanwezig.	Ja / ☒ nee
18	De school is erop uit evenveel verantwoording af te leggen aan de ouders als aan de inspectie.	☒ nee
19	De ouders voelen zich medeverantwoordelijk voor de resultaten van de school.	☒ nee
20	De school hecht waarde aan het verstrekken van duidelijke informatie aan ouders.	Ja / ☒ nee
21	De school staat altijd open voor suggesties van ouders.	Ja / ☒ nee
22	Over het algemeen zijn alle leraren zeer vriendelijk.	Ja / ☒ nee
23	De leraar/mentor kent zijn leerlingen goed.	Ja / ☒ nee
24	Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van ouders.	Ja / ☒ nee
25	De school heeft de ouders duidelijk verteld wat ze wel en wat ze niet doet (de school heeft haar taken helder afgebakend).	Ja / ☒ nee

Bijlage 1d Zelfscan directeur (De Vries, 2007)

		van toepassing is
1	Het is voor ouders duidelijk bij wie ze waarvoor moeten zijn op school.	Ja / nee
2	Ouders worden regelmatig betrokken in het meedenken over het beleid van de school.	Ja / nee
3	Ieder jaar krijgen ouders huisbezoek.	Ja / nee
4	Het is de taak van de directie de klachten op te lossen.	Ja / nee
5	Iedere leraar kent de inhoud van de dossiers van zijn leerlingen.	Ja / nee
6	Ouders worden op de hoogte gehouden van wat er zich in de klas afspeelt.	Ja / nee
7	Ouders worden op allerlei terreinen actief ingezet.	Ja / nee
8	Op school zijn ouders altijd welkom.	Ja / nee
9	Ouders voelen zich even verantwoordelijk voor de school als het personeel.	Ja / nee
10	Aan het begin van het jaar wordt een activiteitenkalender aan de ouders uitgereikt.	Ja / nee
11	Ouders denken actief mee over het beleid op de school.	Ja / nee
12	De school geeft regelmatig aandacht aan opvoedingsvraagstukken.	Ja / nee
13	Leraren zijn over het algemeen op de hoogte van de belangrijke dingen die zich in de gezinnen afspelen.	Ja / nee
14	De school organiseert regelmatig activiteiten waarbij ouders worden uitgenodigd.	Ja / nee
15	Meehelpen op school door ouders wordt spontaan in de wandelgangen geregeld.	Ja / nee
16	Het komt niet voor dat ouders plotseling geconfronteerd worden met belangrijke beslissingen die de school neemt.	Ja / nee
17	Op school is een klachtenprotocol voor ouders aanwezig.	Ja / nee
18	De school is erop uit evenveel verantwoording af te leggen aan de ouders als aan de inspectie.	Ja / nee
19	De ouders voelen zich medeverantwoordelijk voor de resultaten van de school.	Ja / nee
20	De school hecht waarde aan het verstrekken van duidelijke informatie aan ouders.	Ja / nee
21	De school staat altijd open voor suggesties van ouders.	Ja / nee
22	Over het algemeen zijn alle leraren zeer vriendelijk.	Ja / nee
23	De leraar/mentor kent zijn leerlingen goed.	Ja / nee
24	Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van ouders.	Ja / nee
25	De school heeft de ouders duidelijk verteld wat ze wel en wat ze niet doet (de school heeft haar taken helder afgebakend).	Ja / nee

Bijlage 1e Zelfscan willekeurige ouder (De Vries, 2007)

		van toepassing is
1	Het is voor ouders duidelijk bij wie ze waarvoor moeten zijn op school.	Ja / nee
2	Ouders worden regelmatig betrokken in het meedenken over het beleid van de school.	Ja / nee
3	Ieder jaar krijgen ouders huisbezoek.	Ja / nee
4	Het is de taak van de directie de klachten op te lossen.	Ja / nee
5	Iedere leraar kent de inhoud van de dossiers van zijn leerlingen.	Ja / nee
6	Ouders worden op de hoogte gehouden van wat er zich in de klas afspeelt.	Ja / nee <i>nee</i>
7	Ouders worden op allerlei terreinen actief ingezet.	Ja / nee
8	Op school zijn ouders altijd welkom.	Ja / nee
9	Ouders voelen zich even verantwoordelijk voor de school als het personeel.	Ja / nee
10	Aan het begin van het jaar wordt een activiteitenkalender aan de ouders uitgereikt.	Ja / nee
11	Ouders denken actief mee over het beleid op de school.	Ja / nee
12	De school geeft regelmatig aandacht aan opvoedingsvraagstukken.	Ja / nee <i>nee</i>
13	Leraren zijn over het algemeen op de hoogte van de belangrijke dingen die zich in de gezinnen afspelen.	Ja / nee
14	De school organiseert regelmatig activiteiten waarbij ouders worden uitgenodigd.	Ja / nee
15	Meehelpen op school door ouders wordt spontaan in de wandelgangen geregeld.	Ja / nee
16	Het komt niet voor dat ouders plotseling geconfronteerd worden met belangrijke beslissingen die de school neemt.	Ja / nee
17	Op school is een klachtenprotocol voor ouders aanwezig.	Ja / nee
18	De school is erop uit evenveel verantwoording af te leggen aan de ouders als aan de inspectie.	Ja / nee
19	De ouders voelen zich medeverantwoordelijk voor de resultaten van de school.	Ja / nee
20	De school hecht waarde aan het verstrekken van duidelijke informatie aan ouders.	Ja / nee
21	De school staat altijd open voor suggesties van ouders.	Ja / nee
22	Over het algemeen zijn alle leraren zeer vriendelijk.	Ja / nee
23	De leraar/mentor kent zijn leerlingen goed.	Ja / nee
24	Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van ouders.	Ja / nee
25	De school heeft de ouders duidelijk verteld wat ze wel en wat ze niet doet (de school heeft haar taken helder afgebakend).	Ja / nee

Bijlage 2c

[illegible]

Informatiegericht: de vragen 4, 10, 15, 17, 23

Relatiegericht:	de vragen	3, 8, 13, 14, 22
-----------------	-----------	------------------

Participatiegericht:	de vragen	2, 7, 12, 21, 34
----------------------	-----------	------------------

Innovatiegericht:	de vragen	9, 11, 16, 18, 19
-------------------	-----------	-------------------

Voorbeeld: vraag 4 werd door 4 van de 5 invullers met 'ja' beantwoord. In de kolom 'informatiegericht' dienen de onderste 4 hokjes te worden gearceerd.

Vraag 10 werd door 2 mensen met 'ja' beantwoord. In de kolom 'informatiegericht' moeten eveneens kolke 5 en 6 te worden gearceerd.

Bijlage 2a Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 1 docente

1 Ben je op de hoogte van wat er op dit moment plaatsvindt wat betreft ouderbetrokkenheid bij ons op school? Welke dingen gebeuren er eventueel voor en/of met ouders?

Op dit moment doen wij niet veel met ouders.

2 Heb jij zelf te maken met ouders en op wat voor manier?

Ja, ik heb wel met ouders te maken, omdat ik klassen mentor ben.

Ik heb gesprekken en besprekingen met ouders als het nodig is over mijn leerlingen.

3 Hebben, volgens jou, onze ouders belangstelling voor de school?

Volgens mij hebben de ouders niet veel belangstelling voor de school, maar wel voor het doen en laten en vorderingen van hun kind op school.

4 Wat is, volgens jou, de opkomst op ouderavonden?

Dat hangt af van de tijd van het schooljaar en de vorderingen van de leerlingen.

Als de leerlingen een goed rapport naar huis meenemen zie je de ouders haast nooit.

Als de resultaten tegen vallen komen ze vaak wel voor een gesprek.

Maar het is nooit 100%. De opkomst is bij mijn groep ongeveer 40%.

5 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders negatief beïnvloeden?

Ik denk dat het grootste probleem is dat de moeders vaak denken dat ze niet goed Nederlands spreken en de vaders zijn vaak aan het werk enz.

Soms is er ook sprake van verwaarlozing en geen interesse voor de kinderen.

6 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders positief beïnvloeden?

Nee, niet veel. We zouden meer contacten kunnen leggen met ouders op school zodat ze geen drempelvrees hebben. Meer ouders betrekken bij activiteiten van de klassen, projecten enz

7 Vind je ouderbetrokkenheid belangrijk? (graag motiveren)

Ja, ik vind dit heel belangrijk.

Hierdoor weten ze hoe hun kinderen op school bezig zijn en kunnen eventueel helpen of optreden als het nodig is.

8 Hoe zie jij de rol van ouders in de klankbordgroep?

Hierdoor zou je ideeën en suggesties van hun kunnen meenemen in de beslissingen van de school.

9 Heb jij zelf ideeën om de ouderbetrokkenheid te vergroten bij ons op school?

Ja, wij zouden de ouders kunnen betrekken bij de verschillende activiteiten die wij met de leerlingen ondernemen. Verder zouden wij ook de mogelijkheid kunnen bieden dat de ouders elkaar op school kunnen ontmoeten om elkaar beter te leren kennen enz.

10 Kunnen onze leerlingen hierin een rol spelen?

Ja dat kunnen ze zeker.

Ze zouden hun ouders kunnen vertellen wat voor activiteiten wij op school hebben en het voor ze vertalen als het nodig is.

Ze kunnen ook verschillende optredens, tentoonstellingen van hun werk en culturele middagen verzorgen en de ouders bij betrekken.

Bijlage 2b Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 2 docent

1 Ben je op de hoogte van wat er op dit moment plaatsvindt wat betreft ouderbetrokkenheid bij ons op school? Welke dingen gebeuren er eventueel voor en/of met ouders?

Af en toe is er een ouderavond. Verder weet ik niets te bedenken.

2 Heb jij zelf te maken met ouders en op wat voor manier?

Niet veel eigenlijk. Alleen als ze mij willen spreken over de resultaten van hun kind dan zie ik ze.

3 Hebben, volgens jou, onze ouders belangstelling voor de school?

Daar heb ik weinig zicht op. Sommige meer dan anderen. De opkomst op ouderavonden is toch nooit zo groot? Ze zullen wel belangstelling voor hun kind hebben.

4 Wat is, volgens jou, de opkomst op ouderavonden?

Ik durf hier niets over te zeggen.

5 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders negatief beïnvloeden?

Veel ouders spreken geen Nederlands. Niet elke docent heeft zin in al die gesprekken. Sommige ouders willen een ander niveau dan dat bij de leerling past. Anderen hebben geen belangstelling. Dat komt eigenlijk neer op verwaarlozing.

6 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders positief beïnvloeden?

Taalcursussen? Enthousiaste mentoren? Projecten in de klas waar ze voor uitgenodigd worden? Directe contacten tussen mentoren en ouders?

7 Vind je ouderbetrokkenheid belangrijk? (graag motiveren)

Jawel maar niet zo dat als ze je voor de voeten gaan lopen.

8 Hoe zie jij de rol van ouders in de klankbordgroep?

Ik vind ze daar niet in passen.

9 Heb jij zelf ideeën om de ouderbetrokkenheid te vergroten bij ons op school?

Misschien kunnen ze helpen bij schoolzaken?

10 Kunnen onze leerlingen hierin een rol spelen?

Ja, die kunnen hun ouders uitnodigen.

**Bijlage 2c Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 3
administratief medewerkster**

1 Ben je op de hoogte van wat er op dit moment plaatsvindt wat betreft ouderbetrokkenheid bij ons op school? Welke dingen gebeuren er eventueel voor en/of met ouders?

Door mijn werk weet ik dat er af en toe ouderavonden zijn. Soms ook een informatiebijeenkomst. Verder weet ik er niets van.

2 Heb jij zelf te maken met ouders en op wat voor manier?

Soms spreek ik ouders bijvoorbeeld wanneer ze iets komen betalen of iets administratiefs moeten regelen. Daarnaast zie ik ouders bij de inschrijvingen.

3 Hebben, volgens jou, onze ouders belangstelling voor de school?

Wanneer ik ze spreek bij de inschrijvingen lijkt het daar wel op. Om hier iets over te kunnen zeggen moet je meer bij ze betrokken zijn.

4 Wat is, volgens jou, de opkomst op ouderavonden?

Geen idee.

5 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders negatief beïnvloeden?

De taal zal ongetwijfeld voor problemen zorgen. Sommige ouders zullen geen belangstelling hebben.

6 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders positief beïnvloeden?

De taal leren of de inzet van tolken.

7 Vind je ouderbetrokkenheid belangrijk? (graag motiveren)

Het is heel belangrijk voor leerlingen dat hun ouders betrokken zijn bij school. Op die manier weten de ouders waar hun kinderen overdag mee bezig zijn en misschien kunnen ze dat dan ondersteunen. Ook kunnen ze optreden wanneer de leerlingen zich misdragen.

8 Hoe zie jij de rol van ouders in de klankbordgroep?

Daar heb ik geen mening over.

9 Heb jij zelf ideeën om de ouderbetrokkenheid te vergroten bij ons op school?

Nee, ik houd mij met andere zaken bezig.

10 Kunnen onze leerlingen hierin een rol spelen?

Daar heb ik geen mening over.

Bijlage 2d Vragenlijst over ouderbetrokkenheid op school. Respondent 4 docente

1 Ben je op de hoogte van wat er op dit moment plaatsvindt wat betreft ouderbetrokkenheid bij ons op school? Welke dingen gebeuren er eventueel voor en/of met ouders?

Ouders komen op school wanneer ik met ze wil praten over hun kinderen. Soms zijn er informatieavonden en verder weet ik het niet.

2 Heb jij zelf te maken met ouders en op wat voor manier?

Zie antwoord 1. Ik spreek de ouders ook telefonisch wanneer er iets aan de hand is met hun kind.

3 Hebben, volgens jou, onze ouders belangstelling voor de school?

We praten meestal over hun eigen kinderen en daar is zeker belangstelling voor. Over de school zelf wordt niet zoveel gesproken dus dat weet ik niet.

4 Wat is, volgens jou, de opkomst op ouderavonden?

Wanneer ik de ouders bel komen ze meestal. Wanneer ik ze uitnodig via een brief lukt het veel minder.

5 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders negatief beïnvloeden?

De meeste ouders zijn hier niet opgegroeid en hebben dus geen beeld van het Nederlandse onderwijs. Sommige ouders zijn zelf analfabeet. Dan is het helemaal moeilijk om je kind te begeleiden. Ze zijn vaak erg onzeker. Sommige ouders vinden het niveau van hun kind waardeloos en zijn alleen maar geïnteresseerd om te praten over de overstap naar een hoger niveau.

6 Zijn er in jouw beleving zaken die de contacten met onze ouders positief beïnvloeden?

Wanneer er leuke dingen te doen zijn in de klas, bijvoorbeeld thema-afsluitingen of projecten, kunnen de ouders worden uitgenodigd. De meesten vinden het leuk hun

eigen kind bezig te zien. De mentor kent de ouders dus de contacten kunnen het beste via hem of haar lopen.

7 Vind je ouderbetrokkenheid belangrijk? (graag motiveren)

Jazeker. Onze leerlingen zijn vaak cognitief niet zo sterk. Ouders zouden hun kinderen meer moeten helpen.

8 Hoe zie jij de rol van ouders in de klankbordgroep?

Misschien passen ze beter in een ouderraad.

9 Heb jij zelf ideeën om de ouderbetrokkenheid te vergroten bij ons op school?

Er zouden leuke dingen georganiseerd kunnen worden door enthousiaste collega's. Ik denk dan vooral aan de mentoren. Zij spreken de ouders het meest dus is het logisch dat zij een brgfunctie hebben naar de ouders.

10 Kunnen onze leerlingen hierin een rol spelen?

Daar heb ik geen mening over.

Bijlage 3 Observatie introductieavond Veenoord

Observatie afgenomen door Marokkaanse oudercontactpersoon

Datum: 28 september 2009 Checklist:

INHOUD

Ja / Nee

De gegeven informatie is duidelijk. **ja**

Er was afwisseling in de manier van uitleggen. **Ja**

ORGANISATIE

De introductie wekte belangstelling op. **Ja, dat was duidelijk zichtbaar.**

Het doel van de bijeenkomst werd bij aanvang duidelijk gemaakt. **Ja, dat is overgekomen.**

Er werd duidelijk samengevat. **Dat heb ik niet zo duidelijk gehoord.**

INTERACTIE

De ouders worden in de gelegenheid gesteld vragen te stellen. Zeker.

De sfeer is voldoende veilig om tot vragen stellen te komen. **Dat had gekund, alleen waren de ouders nog wat terughoudend**

Er wordt adequaat ingegaan op de vragen. **Jazeker**

Het effect van de handelingen van de presentatie

De ouders reageren belangstellend. ***Ze waren zeer geïnteresseerd.***

Ze reageren op wat er wordt verteld. ***Ze reageerden wat aarzelend, maar er was reactie.***

De verwijzing naar de thema-avond komt over. ***Zeker!***

VERBAAL/NON-VERBAAL

Ja/ Nee

Het taalgebruik is begrijpelijk. ***Zeker.***

Het taalgebruik is aangepast aan de doelgroep. ***Zeker.***

Articulatie en uitspraak zijn duidelijk. ***Ja***

Stemgebruik weerspiegelt enthousiasme en spontaniteit. ***Zeker.***

De houding van de presentatrice is toegankelijk. ***Zeker.***

De sfeer

Was de presentatrice in staat een ontspannen sfeer te creëren? ***Het was een echte introductieavond. De ouders waren nog een beetje onwennig. Meer kan je in deze fase nog niet verwachten.***

Was het gezellig? ***Het was nog een beetje een afwachtende sfeer.***

Het doel van de avond

Lijkt het doel van de avond, namelijk de kennismaking van de ouders met de school en de mentor en de introductie van het project ' Op Bezoek' gehaald? ***Dit doel is zeker behaald!***

Bijlage 4 De huisbezoeken korte verslagen

Huisbezoek aan ouders A

Ouders A zijn beiden thuis wanneer ik op bezoek kom. Ze willen graag praten over het niveau van hun dochter. Dit neemt veel tijd in beslag. In kort bestek vraag ik nog even aandacht voor het project 'Op bezoek'. De ouders zijn erg geïnteresseerd, hebben een aantal ideeën en willen graag meewerken. De ideeën feesten uit de verschillende culturen samen vieren en lessen over de verschillende religies. Zaken die al voorkomen binnen het project.

Gesprek ouder B

Vader B stelt geen prijs op een huisbezoek maar wil graag op school praten over zijn zoon. Hij bleek erg geïnteresseerd te zijn in het project. Verder vond hij het heel belangrijk dat leerlingen worden geïnformeerd over elkaars achtergronden. Hij had geen ideeën over het project en geen tijd voor verdere betrokkenheid.

Huisbezoek ouders C

Deze ouders waren erg enthousiast over het huisbezoek en het project. Omdat de ouders geen Nederlands spreken vergezelde de Marokkaanse oudercontactpersoon mij. Als blijk van waardering hadden ze uitgebreid Marokkaans gekookt. Ze wilden graag dat er op school aandacht zou zijn voor hun cultuur. Helaas hadden ze verder geen tijd om betrokken te worden bij het project omdat ze kampen met gezondheidsproblemen.

Huisbezoek ouder D

Het bezoek bij deze mevrouw verliep zeer positief. Ze sprak goed Nederlands waardoor ik direct met haar kon communiceren. Ze wilde graag betrokken worden bij het project en had als idee dat de leerlingen les zouden moeten krijgen over de diversiteit binnen de Turkse gemeenschap. Het ergerde haar dat er altijd gesproken wordt over *de Turk*, terwijl deze in haar ogen niet bestaat.

Gesprek ouder E

Ouder E wilde niet thuis worden bezocht in verband met een echtscheiding. Hij sprak slecht Nederlands en daarom had hij zijn zwager meegenomen die het gesprek vertaalde. Hij had geen tijd voor betrokkenheid. Wel vond hij het een uitstekend project. Zijn idee was dat er vooral veel aandacht zou zijn voor de Islam en de andere religies.

Gesprek ouders F

Deze ouders spreken geen Nederlands. Daarom ging de Marokkaanse oudercontactpersoon mee op huisbezoek. Veel is er gesproken over de ziekte van de moeder van het gezin. Uiteindelijk was er nog ruimte om over het project te praten. De ouders wilden graag betrokken worden en hadden veel belangstelling voor de inhoud van het project. Hun idee was veel aandacht te besteden aan de Islam. Ze vonden dit belangrijk omdat de Islam vaak op een negatieve manier in het nieuws komt.

Huisbezoek ouders G

Deze ouders vonden het belangrijk hun politieke voorkeur uit te spreken en aan te prijzen. Hierdoor werd het lastig te praten over het project. Na verloop van tijd lukte dit echter toch. Ze wilden veel weten over de inhoud van de lessen binnen het project en bleken bereid tot meehelpen wanneer dit nodig zou zijn.

Huisbezoek ouder H

Deze moeder staat alleen voor de opvoeding van drie kinderen. Ze heeft geen tijd voor betrokkenheid en had geen inhoudelijke ideeën maar vond het erg belangrijk dat een dergelijk project plaats zou vinden. Ze zou veel met haar dochter, leerling uit de klas, gaan praten over het Christelijk geloof zodat de dochter veel zou kunnen vertellen aan de andere leerlingen.

Huisbezoek ouders I

Omdat de bezochte moeder geen Nederlands spreekt werd ik vergezeld door de Turkse oudercontactpersoon. De moeder wilde graag informatie over het project. Ze vond het prima dat het project van start zou gaan. Ze had geen belangstelling voor betrokkenheid ook niet nadat de oudercontactpersoon had uitgelegd dat het belangrijk is voor leerlingen wanneer ouders participeren op school.

Huisbezoek ouder J

Deze moeder was vreselijk enthousiast over het project en wilde heel graag betrokken worden. Zelf is ze heel geïnteresseerd in verschillende culturen. Het leek haar leuk wanneer de feesten uit de verschillende culturen zouden worden gevierd. Dit idee maakt al deel uit van het project.

Huisbezoek ouder K

Aangezien deze moeder alleen Arabisch spreekt ging de Marokkaanse oudercontactpersoon mee om te kunnen vertalen. Ze vertelde uitgebreid over de moeilijke omstandigheden van haar gezin. Toch was er ruimte voor belangstelling voor het project. Ze wilde graag betrokken worden maar kon niet garanderen werkelijk tijd te hebben. Haar idee was dat er veel gepraat moest worden over de verschillende religies. Dit idee maakte al deel uit van het project.

Huisbezoek ouder L

Deze moeder spreekt alleen Turks. Een buurvrouw hielp bij het vertalen. Ze toonde zich erg geïnteresseerd in het project en wilde graag overal bij betrokken worden. Haar idee was dat er samen met andere ouders gesproken moest worden over de inhoud van het project. Voor verdere hulp mocht altijd gebeld worden.

Huisbezoek bij ouder M

Deze moeder wilde erg graag over haar geloof komen vertellen. Ze zag het als een kans tot evangelisatie om bij het project betrokken te worden. Nadat de bedoelingen duidelijker werden gemaakt bleef zij enthousiast en wilde in alle opzichten mee participeren bij het project. Ze wilde graag uitgenodigd worden voor de op handen zijnde ouderavond.

Huisbezoek ouder N

Deze moeder wil erg graag op de hoogte gehouden worden van het project. Ook hier verliep de communicatie via de Marokkaanse oudercontactpersoon. Omdat zij te kampen heeft met een ernstige chronische ziekte was zij niet in staat tot verdere betrokkenheid.

Bijlage 5 Verslag ouderavond door de onderzoekster (mede naar aanleiding van het verhaal van de Turkse oudercontactpersoon).

Om zeven uur druppelden de eerste ouders binnen. Ze gingen in de klas zitten en kregen koffie of thee aangeboden. De stilte was hoorbaar. Merva en ik schonken in en maakten een praatje. Nourdin hield de deur in de gaten. Om half acht startte ik met mijn algemene praatje. De ouders luisterden heel stil en hadden geen vragen. Vervolgens gingen we uiteen in twee groepen. Merve met de Turkse ouders. In deze groep zaten een aantal mensen die geen Nederlands spreken dus werd de voertaal Turks. Helaas heb ik de ouders dus niet kunnen verstaan en ben ik afhankelijk van het verslag van Merva. Zij vertelde mij na afloop het volgende:

Er was aanvankelijk een beetje een hoekige sfeer ontstaan doordat een van de ouders zich nogal denigrerend uitliet over de andere ouders. De andere ouders reageerden hierop. Gelukkig ebde dit wat weg waardoor er ruimte kwam om over het project te praten. De ouders hebben vooral te kennen gegeven dat er niet een soort Turk bestaat maar dat er grote verschillen bestaan tussen de Turken onderling zowel wat betreft religie al wat betreft cultuur. Wat meeleven betreft wilden ze wel op de hoogte gehouden worden over het project maar dit hoeft niet tot in de details. Voor meehelpen was er groot animo. Wanneer er wat gebakken of gekookt moet worden mag de school altijd een beroep doen. Het leek hen leuk wanneer er een maaltijd van de ouders voor de leerlingen werd bereid en op school geserveerd. Het meedenken en meebeslissen heeft zich vooral gericht op dat de ouders het wenselijk vinden dat de diversiteit van de Turken wordt belicht in de lessen. Eventueel mochten we een beroep doen op een mevrouw die mee wil denken over de informatie die dan gegeven moet worden.

In de andere groep praatten we aanvankelijk over hoe de ouders mee willen leven met hun kinderen. Ook zij willen graag informatie via een nieuwsbrief of iets dergelijks maar weer niet te uitgebreid. Een mevrouw vroeg zich af of er ook aandacht zou zijn voor de ongelovigen in de samenleving. Zij gaf zichzelf als voorbeeld en vertelde dat zij zelf ongelovig is en haar dochter ook. De

gespreksleider vroeg op wat voor manier zij dit belicht wilde zien en of zij zelf hier een rol in zou kunnen spelen. Zij zag geen rol voor zichzelf maar wilde verifiëren of er voor dit onderwerp wel aandacht zou zijn. Een andere meneer wilde via zijn zoon meeleven. Hij heeft het erg druk maar heeft vaak gesprekken met zijn zoon waardoor hij zonder dat het veel tijd kost toch mee zou kunnen leven. Weer een ander meneer wilde niet te veel tijd kwijt zijn aan de school omdat hij zijn hele leven hard heeft moeten werken en nu met vervroegd pensioen is. Daar wil hij volop van genieten en bovendien is hij ook vaak in Marokko. Wel wilde hij meedenken. Hij vond het Dunya festival wat eenmaal per jaar plaatsvindt in Rotterdam een heel mooi gebeuren dat als voorbeeld voor de school zou kunnen dienen. Hij merkte op dat het elkaar leren kennen van groot belang is omdat dat de basis kan zijn van prettig samen leven. De aandacht zou dan kunnen gaan naar feesten verschillende eetgewoonten en manieren van kleden. Een modeshow leek hem ook wel wat. De andere ouders waren hier ook voor in. Een mevrouw wilde incidenteel meehelpen maar niet structureel. Een interculturele dag zou haar ook aanspreken. Verder vond zij het leuk om een avond zoals deze mee te maken maar verder meedenken hoefde voor haar niet. Zij voegde hier aan toe dat het haars inziens om respect voor elkaars gewoontes ging en dat dat belangrijk is in de opvoeding. Een echtpaar wilde zich inzetten bij het meehelpen. Vooral mevrouw is erg creatief en zij vindt het leuk om betrokken te worden bij het maken van werkstukken. Zij vond het Internet heel bruikbaar bij het zoeken naar informatie. De andere mevrouw merkte op dat het niet alleen bij het Internet moet blijven omdat je volgens haar meer leert van een echte beleving zoals het voelen aan stof bijvoorbeeld. Alle ouders uit het groepje hadden belangstelling voor thema-avonden over onderwerpen die met de puberteit te maken hebben. Hierin gingen zij spontaan meedenken. Als onderwerpen werden genoemd: loverboys, omgaan met je puber en grenzen stellen.

Bijlage 6 Verslag ouderavond: 'Op bezoek'

Maandag 14 december 2009,

Door de Marokkaanse oudercontactpersoon.

De groep ouders die ik mocht begeleiden bestond uit zes personen. De samenstelling van de groep was zowel multicultureel als multireligieus. Mijn insteek als gespreksbegeleider was zo min mogelijk te interveniëren. Dit om te kijken wat er vanuit de ouders zelf aan de orde zou worden gesteld. Hoewel een aantal van hen elkaar weleens eerder heeft gezien, weten ze weinig tot niets van elkaar. Dit zorgde er mede voor dat ze, in het begin, een afwachtende houding aannamen. Voor mij hield dit in dat ik een iets meer actieve rol als begeleider kreeg dan ik aanvankelijk voor ogen had. Het gesprek kwam gaande weg erg goed op gang.

Na een korte inleiding begon ik het gesprek met de volgende vraag: Wat vindt u belangrijk dat een ander van uw kind weet of leert? De vader van Naïm mocht de spits afbijten. Hij vindt het belangrijk dat de achtergrond en de cultuur van zijn eigen kind beter begrepen wordt. Hiermee bedoelt hij de Marokkaanse cultuur. Hij vindt het goed als jongeren zich meer in elkaar verdiepen omdat zij op deze manier van elkaar kunnen leren. Hij gaf een aantal voorbeelden die hij vanuit zijn eigen cultuur belangrijk vindt zoals: de verschillende gerechten, het Suikerfeest, de Marokkaanse muziek en het geloof de Islam. De moeder van Naomi vertelde dat zij het lastig vindt om aan te geven wat voor haar belangrijk is. Ze gaf als reden aan dat ze thuis ongelovig zijn en daardoor niet zoveel hebben met de verschillende feestdagen en andere zaken die met geloof te maken hebben. Ze vindt het voor Naomi wel belangrijk dat ze weet welke geloven en culturen er allemaal zijn en dat ze hier respect voor heeft. Maar ze vindt het net zo belangrijk dat anderen respecteren dat ze atheïstisch zijn. De andere ouder knikte instemmend en waren het hier mee eens. De moeder van Kimberly vertelde dat zij ook niet heel erg veel aan het geloof doen maar ze vieren wel de christelijke feestdagen als kerst en Pasen. Ze gaf aan dat ze zelf regelmatig en graag knutselt; zo maakt ze bijvoorbeeld haar eigen kerstkaarten en andere mooie dingen. Ze bood aan hier misschien wel wat mee te kunnen doen. Ze dacht aan een knutseldag waarbij ze wat voor de klas kan maken. De vader van

Tamar vertelde dat hij van oorsprong uit de Nederlandse Antillen komt. Op de Nederlandse Antillen vierten ze uitbundig carnaval en wordt er flink gedanst. Ook wordt Koninginnedag zeer uitgebreid gevierd; Antillianen houden van feesten en zingen er bestaan veel koren en zanggroepen. Ook vertelde hij over de verschillende Antilliaanse gerechten waar ze soms dingen eten die hier niet zo snel op de menu zouden staan. Hier werd door de overige ouders leuk op gereageerd. Voor de vader van Tamar is geloof belangrijk. Zij zijn rooms-katholiek en vader vindt het goed als Tamar op bezoek zou gaan naar verschillende gebedshuizen zoals de kerk of de moskee. De moeder van Naomi gaf aan dat het voor haar kind ook geen probleem is. De vader van Naïm en de ouders van Kimberly sloten zich hier bij aan.

Al met al waren alle ouders het met elkaar eens dat het goed is dat het project “op bezoek” werd uitgevoerd. Iedereen gaf aan, in meerdere en mindere mate, voor het project een bijdrage te willen leveren. Ze vonden het wel lastig om aan te geven welke concrete bijdrage ze zelf willen leveren voor het project. De volgende ideeën kwamen naar voren en zijn wellicht voor een vervolg bijeenkomst bruikbaar: Een mode show waarbij kleding uit diverse culturen wordt tentoongesteld of een interculturele markt met verschillende muziek en hapjes. Helaas werd tijdens het gesprek niet duidelijk wie wat op zich zou nemen. De ouders hebben de bijeenkomst en het gesprek als prettig en nuttig ervaren en ze kennen elkaar een stukje beter dan voor het gesprek begon.

Bijlage 7 foto's van het project

De ouderavond

De Turkse werkgroep

De maaltijd

In de moskee

De interculturele markt

